

TYÖN JA HYVINVOINNIN TULEVAISUUS
-TUTKIMUSOHJELMA

FORSKNINGSPROGRAMMET
ARBETETS OCH VÄLFÄRDENS FRAMTID

RESEARCH PROGRAMME ON THE FUTURE
OF WORK AND WELL-BEING

2008–2011

SUOMEN AKATEMIA
FINLANDS AKADEMI • ACADEMY OF FINLAND

TYÖN JA HYVIN-
VOINNIN TULEVAISUUS
-TUTKIMUSOHJELMA
2008-2011

Taitto PixPoint ky
ISBN 951-715-637-5
Kopio Niini Oy, 2007

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	8
2 TUTKIMUSOHJELMAN TAUSTA JA PERUSTELUT	8
3 TUTKIMUSOHJELMAN YLEISET TAVOITTEET	10
4 TYÖN, TYÖELÄMÄN JA ELÄMÄNKULUN KÄSITTEET	10
5 TUTKIMUSOHJELMAN TEEMA-ALUEET	11
5.1 Työn, toimeentulon ja muun elämänpiirin muuttuvat suhteet	11
5.2 Työelämän vetovoimaisuus	12
5.3 Työvoiman monimuotoistuminen	12
5.4 Rakennetyöttömyys ja prekariaatti	12
5.5 Hyvinvointi, terveys ja työ	13
5.6 Työ hyvinvoinnin taloudellisena perustana	13
6 TUTKIMUSOHJELMAN TOTEUTUS	14
6.1 Tutkimusohjelman rahoitus	14
6.2 Kansallinen rahoitusyhteistyö	15
6.3 Kansainvälinen yhteistyö	16
6.4 Tutkimusohjelman aikataulu	16
6.5 Ohjelmaryhmä	16
6.6 Ohjelman koordinaatio	16
6.7 Ohjelman lopparviointi	17
7 HAKUMENETTELY JA HANKKEIDEN ARVIOINTIKRITEERIT	17
7.1 Aiehakemukset	17
7.2 Varsinaiset hakemukset	18
7.3 Arviointikriteerit	19

INNEHÅLL

1 INLEDNING	24
2 BAKGRUND OCH MOTIVERINGAR	24
3 ALLMÄNNA MÅL	26
4 BEGREPPEN ARBETE, ARBETSLIV OCH LEVNADSLOPP	26
5 ÄMNESOMRÅDEN	27
5.1 Förändrande relationer mellan arbete, utkomst och övriga livssfärer	27

5.2	Arbetslivets dragningskraft	28
5.3	Arbetskraftens diversifiering	28
5.4	Strukturell arbetslöshet och prekariatet	29
5.5	Välfärd, hälsa och arbete	29
5.6	Arbete som ekonomisk grundval för välfärd	30
6	GENOMFÖRANDE	31
6.1	Finansiering	31
6.2	Nationellt finansieringssamarbete	31
6.3	Internationellt samarbete	32
6.4	Tidtabell	32
6.5	Programgruppen	32
6.6	Programkoordinering	32
6.7	Utvärdering av programmet	33
7	ANSÖKNINGSFÖRFARANDE OCH BEDÖMNINGSKRITERIER	34
7.1	Preliminära ansökningar	34
7.2	Egentliga ansökningar	35
7.3	Bedömningskriterier	35

CONTENTS

1	INTRODUCTION	40
2	BACKGROUND AND MOTIVATION FOR THE RESEARCH PROGRAMME	40
3	OVERALL AIMS	42
4	THE CONCEPTS OF WORK, WORKING LIFE AND LIFE COURSE	42
5	THEMES OF THE RESEARCH PROGRAMME	43
5.1	The changing relationships between work, livelihood and the life sphere	43
5.2	The appeal of working life	44
5.3	Diversifying of labour	44
5.4	Structural unemployment and the precariate	45
5.5	Well-being, health and work	45
5.6	Work as an economic foundation of welfare	46
6	IMPLEMENTATION OF THE RESEARCH PROGRAMME	47
6.1	Funding	47
6.2	National funding cooperation	47
6.3	International cooperation	48
6.4	Timetable	48

6.5 Programme steering group	49
6.6 Programme coordination	49
6.7 Final evaluation of the programme	49
7 APPLICATION PROCEDURE AND	50
PROJECT EVALUATION CRITERIA	
7.1 Letters of intent	50
7.2 Full applications.....	51
7.3 Evaluation criteria	52

1 JOHDANTO

Suomen Akatemian hallitus myönsi syksyllä 2003 neuvotteluvaltuuden Työlääkätiede ja työelämän kulttuurit -nimiselle tutkimusohjelmalle. Ohjelmaa valmisteli kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta yhdessä terveyden tutkimuksen toimikunnan kanssa. Valmistelun aikana ohjelman aihepiiriä laajennettiin yleisemmin hyvinvointikysymyksiin. Akatemian hallitus päätti 15.2.2005 toiminta- ja taloussuunnitelman yhteydessä jatkaa ohjelman neuvotteluvaltuutta. Ohjelmalle asetettiin 16.6.2005 valmisteluryhmä, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus tutkimusohjelman käynnistämiseksi sekä selvittää muut mahdolliset kansalliset ja kansainväliset ohjelman rahoittamisesta kiinnostuneet organisaatiot.

Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi professori, ylijohtaja Matti Heikkilä kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunnasta sekä varapuheenjohtajana professori Kalervo Väänänen terveyden tutkimuksen toimikunnasta. Valmisteluryhmän jäseninä toimivat lisäksi professori Helena Leino-Kilpi (terveyden tutkimuksen toimikunta) ja professori Anna Raija Nummenmaa (kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta) sekä Akatemian ulkopuolisina edustajina lääkintöneuvos Asko Aalto (sosiaali- ja terveysministeriö), vanhempi tutkija Anna-Liisa Elo (Työterveyslaitos), johtaja Mikael Fogelholm (UKK-instituutti), johtaja Matti Salmenperä (työministeriö) ja tutkimusasiames Ilkka Tahvanainen (Työsuojelurahasto). Valmisteluryhmän ulkopuolisena asiantuntijana toimi professori Pertti Koistinen ja asiantuntijasihiteerinä yliassistentti Tapio Rissanen Tampereen yliopistosta.

Tutkimusohjelman valmisteluun liittyvä tutkiva työpaja järjestettiin 18.1.2006 Suomen Akatemiassa. Työpajaan osallistui yli sata alan tutkijaa. Ohjelman valmistelutyössä ja ohjelmamuistion laatimisessa on hyödynnetty tutkivassa työpajassa tuotettua materiaalia. Ohjelmavalmisteluun aikana kuultiin lisäksi useiden ohjelman aihealueeseen liittyvien intressitahojen näkemyksiä alan tutkimuksen tarpeista ja tulevaisuuden haasteista.

2 TUTKIMUSOHJELMAN TAUSTA JA PERUSTELUT

Viime vuosikymmenen aikana suomalaisen työn ja hyvinvoinnin järjestämisen mallin jatkuvuuden ovat haastaneet kolme voimistuvaa trendiä: globalisaatio (talouden avoimuuden kasvu), informaatio- ja kommunikaatioteknologian kehitys sekä väestön ikääntyminen. Talouden avoimuuden kasvu ja kiristyvä kansainvälinen kilpailu yhdessä teknologisen kehityksen kanssa ovat johtaneet nopeisiin muutoksiin eri tuotannonaloilla. Työn luonne sekä työn organisointi ja työvoiman käytön tavat työpaikoilla ovat muuttuneet. Työpaikkoja on siirtynyt ulkomaille ja työmarkkinat ovat epävakautuneet. Väestön nopea ikääntyminen tuo mukanaan huoltosuhteen heikentymisen sekä terveys- ja sosiaalipalvelujen ja informaalin hoivatyön tarpeen kasvun.

Kehitys on paljastanut nykyisen sosiaaliturvajärjestelmän joustamattomuuden kansalaisten toimeentulon turvaajana uusissa oloissa. Se on myös nostanut esiin huo-

len hyvinvointivaltion rahoituksen jatkuvuudesta ja lisännyt kansantaloudellisia vaatimia työllisyysasteen ja työn tuottavuuden nostamisesta.

Perinteistä työllisyyden ja hyvinvoinnin mallia muokkaavat monet muutokset. Työvoiman kysyntä on muuttunut ja rakennetyöttömyys kasvanut. Määräaikaiset työsuhteet ovat lisääntyneet sekä etenkin työuran alku ja ankkuroituminen työelämään hankaloitunut. Työn vaatimusten kasvu, yhteiskunnallisten hoivapalvelujen uudelleenjärjestelyt ja odotukset tasavertaisuudesta työssä ja perhe-elämässä vaikuttavat työn ja hyvinvoinnin yhteensovittamiseen. Odotettavissa olevan eliniän kasvun myötä myös aktiivisten työvuosien lukumäärä lisääntyy, vaikka palkkatyön merkitys kansalaisille ja työelämän vetovoimaisuus ovat toisaalta heikentyneet. Lisäksi koulutuksen, työttömyyden, perhevapaiden tai kuntoutuksen aiheuttamat katkokset ja siirtymät työuralla haastavat perinteisen mallin. Kansalaisten varsin yhteneväinen elämäntapa – koulutuksesta palkkatyöhön, palkkatyöstä eläkkeelle – on pirstaloitunut ja moninaistunut ja myös kansalaisten eriarvoisuus kasvamassa. Tämä kaikki luo paineita nykyisin toteutettavalle hyvinvointi- ja terveyspolitiikalle.

Työn ja hyvinvoinnin kehityspiirteet asettavat haasteita tutkimukselle. Mahdollisten tulevaisuuden tutkimustarpeiden lisäksi ohjelmaa valmisteltaessa on selvitetty myös aikaisempaa tutkimusta ohjelman alueelta. Ohjelmavalmistelun tueksi teetettiin kaksi mittavaa selvitystä alan nykytutkimuksesta. Tarja Heponiemen (Stakes) *Työhön, terveyteen ja hyvinvointiin liittyvä tutkimus: Kirjallisuuskatsaus käyttäen keskeisiä sähköisiä tietokantoja (PubMed, PsycINFO, Academic Search Elite ja EJS)* rajautuu pääosin koskemaan vuoden 1999 jälkeen kansainvälisissä tieteellisissä aikakauslehdissä julkaistuja tutkimuksia ja tutkimuskatsauksia, joskin suomalaisen työelämän kehityskulkujen ja tilanteen esittelyyn on käytetty myös muita julkaisuja. Krista Pahkinin (Työterveyslaitos) *Työ, hyvinvointi ja 2000-luvun haasteet: Katsaus Suomessa meneillään oleviin tutkimuksiin* kartoittaa Suomessa meneillään olevaa tutkimusohjelman aihepiiriin liittyvää tutkimusta. Näiden kahden selvityksen lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto julkaisi vuonna 2005 selvityksen *Työhyvinvointitutkimus Suomessa ja sen painoalueet terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta*.

Selvityksien avulla ohjelman valmisteluryhmällä oli mahdollisuus luoda kattava yleiskuva viime vuosien työtä ja työelämää käsittelevästä tutkimuksesta, ongelmakohdista ja uuden tiedon tarpeista. Selvityksien mukaan työn ja hyvinvoinnin tutkimusta tehdään nykyään laajalti eri tieteenaloilla. Tutkimuksellisen haasteena on ylittää humanistisen, yhteiskuntatieteellisen, taloustieteellisen, psykologisen ja terveyden tutkimuksen välisiä rajoja ja vahvistaa monitieteistä työ- ja hyvinvointitutkimusta. Ohjelman tavoitteena on tieteidenvälisyyden vahvistamisen lisäksi kohdistaa tutkimusta uusille ongelma-alueille.

3 TUTKIMUSOHJELMAN YLEISET TAVOITTEET

Tutkimusohjelman yleisenä tavoitteena on lisätä tieteidenvälistä ymmärrystä työn ja hyvinvoinnin suhteesta sekä kehittää uusia innovaatioita työn ja hyvinvoinnin ongelmien ratkaisemiseksi. Makrotasolla tutkimusohjelman yhtenä tavoitteena on talouden ja työllisyyden kasvun yhdistäminen sosiaaliseen koheesioon. Kuinka Suomen ulkoisen kilpailukyvyyn paraneminen on yhdistettävissä työntekijöiden hyvinvoinnin lisäämisen tavoitteen kanssa? Mikä on optimaalisin hyvinvoinnin tuottamisen ja työllisyyden malli, joka pystyy takaamaan samanaikaisesti taloudellisen tehokkuuden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, kansalaisten fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä yhteiskunnallisen osallisuuden ja demokratian? Kysymys on siitä, voidaanko Lissabonin strategian tavoitteet kasvusta, työllisyydestä ja koheesiosta yhdistää.

Ohjelman muut yleiset tavoitteet ovat:

- Edistää uusien tutkimusmenetelmien soveltamista työ- ja hyvinvointitutkimuksen alalla
- Aktivoida tutkimusalueen tieteidenvälistä ja poikkitieteellistä lähestymistapaa
- Edistää tutkijoiden kansainvälistä liikkuvuutta
- Tukea tutkijankoulutusta
- Lähentää hajallaan olevia tutkimusympäristöjä ja tiivistää tutkimuskapasiteettia
- Tehostaa tiedonkulkua ja tutkimustuloksista tiedottamista tutkijoiden keskuudessa sekä tutkijoiden ja eri intressiryhmien välillä (yritykset, julkisyhteisöt, poliittiset päättäjät, tiedotusvälineet ja kansalaiset)

Ohjelman erityistavoitteet kuvataan osiossa 5.

4 TYÖN, TYÖELÄMÄN JA ELÄMÄNKULUN KÄSITTEET

Työ yleiskäsitteenä on määriteltävissä tavoitteelliseksi toiminnaksi, jolla tuotetaan ihmillisen elämän jatkuvuuden ja toimeentulon kannalta välttämättömiä hyödykkeitä ja palveluja. Työ voi merkitä tekijälleen kurinalaisuutta ja ponnisteluja tavoitteiden toteuttamiseksi, mutta samalla se voi tarjota mielekkyyttä ja eheyttä elämään sekä muokata ja vahvistaa yksilön identiteettiä. Parhaimmillaan työ tuottaa tekijälleen lisäarvoa sekä tyydytystä ja mielekkyyttä.

Tutkimusohjelmassa työ-käsitteeseen katsotaan kuuluvan kaikenlainen formaali työ (markkinatyö), kuten palkkatyö, yrittäminen ja itsensä työllistäminen sekä informaalinen työ, kuten palkaton hoivatyö ja vapaaehtoistyö. Tämän lisäksi työksi lasketaan kuuluvan myös muita yhteiskunnan jatkuvuuden kannalta tärkeitä toimintoja, kuten opiskelua, joita ei yleensä pidetä ”työnä”.

Työelämä-käsitteellä viitataan ansiotyöhön elämänpiirinä, joka erottuu muista elämänpiireistä, kuten perhe-elämästä, kansalaistoiminnan alueesta tai henkilökohtaisesta vapaa-ajasta. Työelämän tasolla työntekijän ja työyhteisön toimintaa raamittavat ja hyvinvointiin vaikuttavat työn organisointitavat, johtaminen, työprosessit, työelämän

rakenteet ja sosiaaliset järjestelmät. Hyvinvoinnin kannalta keskeisiä tekijöitä ovat luottamus työelämän eri toimijoiden välillä, työn palkitsevuus ja oikeudenmukaisuus sekä työntekijän vaikutusmahdollisuudet ja mahdollisuus toteuttaa itseään.

Modernissa palkkatyöyhteiskunnassa yksilön *elämänkulun* on katsottu jakaantuvan kolmeen vaiheeseen:

- 1) kouluttautuminen ja opiskelu lapsuudessa ja nuoruudessa,
- 2) aktiivinen jatkuva työmarkkinoille osallistuminen työiässä ja
- 3) vetäytyminen työelämästä eläkeiässä.

Nämä elämänvaiheet ja siirtymät niiden välillä (transitiot) on erotettu toisistaan ja institutionalisoitu palkkatyökeskeisesti hyvinvointivaltion koulutus-, työ- ja sosiaaliturva- sekä eläkepolitiikan kautta. Tutkimusohjelmassa lähdetään kuitenkin siitä, että tulevaisuudessa erilaiset työn muodot vaihtelevat yksilön elämänkulussa aikaisempaa enemmän ja yksilöt siirtyvät elämänsä aikana markkinatyön, informaalin työn ja muiden ”työn” muotojen (kuten opiskelun) välillä. Tutkimukselta tämä vaatii aikaisempaa laajempaa näkökulmaa työn ja hyvinvoinnin välisiin suhteisiin, yksilön elämänkulun ymmärtämiseen sekä hyvinvointipolitiikan kehittämisen haasteisiin.

5 TUTKIMUSOHJELMAN TEEMA-ALUEET

5.1 Työn, toimeentulon ja muun elämämpiirin muuttuvat suhteet

Yksilön elämänkulussa ja työhistoriassa on useita siirtymiä, kuten siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen, koulusta työmarkkinoille, työllisyydestä työttömyyteen ja takaisin työmarkkinoille joko koulutuksen kautta tai muuten kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle. Tällaisia ovat myös siirtymät työelämästä perhevapaille, kuntoutukseen tai eläkkeelle (ml. osa-aika-, työttömyys-, sairaus- ja varhaiseläkkeet). Näihin siirtymiin liittyvät myös eri elämämpiirien (kuten työ, perhe-elämä, ystävät, koulutus, vapaa-aika) vaihtuvat suhteet ja merkitykset. Useimmat mainituista elämänkulun siirtymäprosesseista sisältävät sekä riskejä että mahdollisuuksia. Siksi niitä on myös pyritty sääntelemään, institutionalisoimaan ja turvaamaan yhteiskuntapolitiittisin ja sopimuksellisin toimin.

Tulevaisuudessa tällaisten siirtymien osuuden oletetaan lisääntyvän. Tähän kehitykseen vaikuttavat työ- ja palvelussuhteiden kirjavoituminen, työuran pidentyminen, hyvinvointivaltion tuottama mahdollisuus vetäytyä tilapäisesti markkinatyöstä toimeentulon vaarantumatta sekä yksilöiden preferenssien monimuotoistuminen.

Teema-alueen ydinkysymys on, kuinka elämänkulun, työn ja hyvinvoinnin suhteet ovat muuttuneet, ja kuinka näitä suhteita olisi mahdollista järjestää yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja eettisesti kestäväällä tavalla.

Teema-alueen muut keskeiset kysymykset ovat:

- Miten ihmisten elämänsä erilaistuvat ja millaisia siirtymiä niissä tapahtuu? Onko naisten ja miesten välillä havaittavissa eroja näissä siirtymissä?
- Mitkä ovat näiden elämänkulun siirtymien syyt ja mahdolliset riskit kansalaisten hyvinvoinnille? Miten kansalaisten hyvinvointikäyttäytyminen muuttuu siirtymien aikana?

- Millaisia ovat mahdolliset uudet työn, muun elämänpiirin ja hyvinvoinnin järjestämisen mallit?

5.2 Työelämän vetovoimaisuus

Tämän tutkimusteeman yhtenä lähtökohtana on kansantalouden ”suomalainen dilemma”. Palkkatyö ei kiehdo kansalaisia, vaan he haluavat vetäytyä pois työelämästä ennen virallista eläkeikänsä. Samaan aikaan on kuitenkin vahvistunut makrotaloudellinen vaatimus, jonka mukaan työikäisten kansalaisten tulisi tehdä enemmän ja kauemmin palkkatyötä. Toinen lähtökohta on työn sisällöllinen muutos. Perinteinen suoritettava työ on vähentynyt tietotyön yleistyessä ja tuotannon siirtyessä ulkomaille. Yhä suurempi osa työstä on tietointensiivistä, mikä on muuttanut työhön ja työntekijöihin kohdistuvia vaatimuksia. Kolmanneksi, työn ja muun elämän välinen raja on hämärtynyt ja työsuhteet epävakaistuneet ja moninaistuneet.

Yhteiskunnan hyvinvoinnin ja koheesion kannalta on tärkeää, että työelämän vetovoimaisuus säilyy ja että kansalaiset osallistuvat työelämään nykyistä kauemmin. Tämä vaatii työelämän kehittämistä niin, että työn haasteellisuus ja palkitsevuus teki jälleen kasvavat.

Teema-alueen keskeiset kysymykset ovat:

- Miten muuttuva työelämä voi ylläpitää työntekijän terveyttä ja hyvinvointia?
- Miten työelämän tulisi huomioida kulttuuriselta taustaltaan, iältään ja toimintakyvyltään erilaiset työntekijäryhmät? Miten voidaan paremmin ylläpitää ikääntyneiden ja vajaakuntoisten työkykyä sekä kehittää kaikkien työikäisten toimintakykyä?
- Miten voidaan kehittää johtamista ja työkuultuureja työmotivaatiota ja hyvinvointia edistävällä tavalla?
- Millaisia uusia ratkaisuja voidaan saada aikaan työorganisaatioiden interventiotutkimuksella?

5.3 Työvoiman monimuotoistuminen

Keskeisimmät työvoiman laatuun ja rakenteeseen heijastuvat muutokset ovat ikääntyminen, monikulttuurisuuden lisääntyminen ja koulutustason nousu. On oletettavaa, että väestön kasvun pysähtyessä ja kääntyessä laskuun työvoiman kysynnän ja tarjonnan muutoksilla on entistä keskeisempi merkitys. Nämä seikat vaikuttavat myös työvoiman saatavuuteen ja toimintaan sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Teema-alueen keskeiset kysymykset ovat:

- Mitkä ovat väestön määrän, rakenteen ja monimuotoistumisen vaikutukset työvoimaan, työmarkkinoihin ja hyvinvointipolitiikkaan?
- Miten voidaan kehittää maahanmuuttajien kotouttamista ja integroimista työelämään sekä tukea monikulttuurista työelämää?

5.4. Rakennetyöttömyys ja prekariaatti

Työmarkkinoiden keskeisimmät ongelmat ovat pitkäaikainen ja korkea rakennetyöttömyys sekä epätyypillisten työsuhteiden lisääntyminen. Rakennetyöttömistä puolella ovat oman alan työt loppuneet, kun taas puolet eivät ole koskaan edes päässeet mukaan työelämään.

Epätyyppilliset työsuhteet ovat yleistyneet, erityisesti naisilla. Väestön ikääntymisen, rakennetyöttömyyden itsepintaisuus ja määräaikaisten työsuhteiden kasvu luovat omat paineensa työn ja hyvinvoinnin yhteyden jatkuvuudelle. Tämä asettaa työ- ja sosiaalipolitiikalle vaativia haasteita: kuinka voimme taata oikeudenmukaisen työn, toimeentulon ja hyvinvoinnin jakamisen tulevaisuudessa.

Teema-alueen keskeiset kysymykset ovat:

- Mitkä ovat ne työvoima- ja sosiaalipolitiikan vaihtoehdot, joilla voidaan yrittää lieventää toisaalta pitkäaikaistyöttömyyden ja toisaalta pätkätyöllisyyden syitä ja seurauksia?
- Miten sosiaalipolitiikkaa tulisi kehittää vastaamaan paremmin epävarman määräaikaisen työllisyyden työntekijälle aiheuttamiin sosiaaliturvan ja muihin ongelmiin? Millainen työmarkkinamalli mahdollistaisi yrityksille riittävän joustavan työvoiman käytön ja työntekijöille riittävän turvatun elämän?

5.5 Hyvinvointi, terveys ja työ

Hyvinvointi ja terveys ovat tärkeitä yhteiskunnallisia tavoitteita. Ne ovat myös erittäin keskeisiä tekijöitä pyrittäessä parantamaan työn tuottavuutta väestöltään ikääntyvässä yhteiskunnassa. Suomessa on onnistuneesti panostettu turvallisten ja terveellisten työolojen kehittämiseen, mutta työntekijöiden kokemana työn mielekkyys ja työelämän laatu eivät ole kehittyneet yhtäläisesti kaikessa työssä. Työtapaturmien määrä on Suomessa edelleen suurempi kuin muissa Pohjoismaissa. Mielenterveyden häiriöt sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat nykyisin yleisimmät työkyvyttömyyseläkkeiden perusteet.

Tutkimusohjelmassa hyvinvoinnin, terveyden ja työn suhdetta tarkastellaan työlähtöisesti: miten työ ja työolot (ergonomia, altisteet) sekä psykososiaalinen työympäristö (työilmapiiri, johtaminen, työnjako jne.) vaikuttavat työntekijöiden hyvinvointiin, terveyteen ja terveyskäyttäytymiseen. Hyvinvoinnin, terveyden ja työn vaikutussuhteita voidaan tarkastella myös toisinpäin: miten elintavat ja erilaiset sairaudet sekä altistumislähtöiset riskitekijät vaikuttavat työ- ja toimintakykyyn.

Avainasemassa ovat työntekijöiden työmotivaation ja työssä jaksamisen edistäminen sekä työkykyä tukevien muutosten edistäminen työntekijöiden elintavoissa, muun muassa liikunnan keinoin.

Teema-alueen keskeiset kysymykset ovat:

- Mitkä työelämälähtöiset tekijät vaikuttavat työntekijöiden terveyteen ja kuinka ne vaikuttavat työelämässä eri siirtymävaiheissa?
- Millaisia yhteyksiä terveyskäyttäytymisellä, työterveydellä ja liikunnalla on työssä jaksamiseen ja työn tuottavuuteen? Ohjelmassa korostetaan liikunnan vaikutuksia työelämän ja hyvinvoinnin kannalta.

5.6 Työ hyvinvoinnin taloudellisena perustana

Teollisuusmaissa bruttokansantuotteen kasvu on suoraan sidoksissa työn tuottavuuden kasvuun. Kansantuotteen kasvu on toisaalta nykymuotoisen, julkista vastuuta koostavan hyvinvointimallin ylläpidon edellytys.

Globalisaation, informaatioteknologian kehittymisen ja väestönkehityksen luomat muutokset tuotannossa, taloudessa, työssä, työvoimassa ja työmarkkinoilla vaati-

vat hyvinvoinnin taloudellisen pohjan analyttistä tarkastelua. Avainkysymys on, kuinka bruttokansantuotteen ja työn tuottavuuden kasvua sekä hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa voidaan ylläpitää globalisoituvassa taloudessa, jossa yritysten rooli on muuttumassa. On myös tärkeää selvittää, miten työelämän suhteet ja niiden oikeudellinen perusta kohtaavat ja vastaavat työssä ja työmarkkinoilla tapahtuneisiin muutoksiin.

Hyvinvoinnin taloudellisia edellytyksiä arvioitaessa tarvitaan tutkimuksia: joissa 1) tuotetaan perustietoa hyvinvoinnin taloudellisesta perustasta ja arvioidaan sitä eri näkökulmista mikro- (yksilö, kotitalous, yritys) ja makrotasoilla (kunta, valtio ja EU); 2) arvioidaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä ja yritysten yhteiskunnallista vastuuta; sekä 3) kartoitetaan työn tuottavuuden kohottamisen tavoitteita ja niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat työn tuottavuuden kehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Keskeiset kysymykset liittyvät työntekijöiden terveyden ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen: miten ”sijoitukset” terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavat yritysten talouteen ja kilpailukykyyn ja kuinka globalisoituminen vaikuttaa yritysten mahdollisuuksiin kantaa yhteiskunnallista vastuuta? Nämä kysymykset liittyvät ajatukseen ”sosiaalisesti kestävästä tuottavuuskasvusta”, jossa olennaista on talouskasvun ja hyvinvoinnin suhteen systemaattinen tarkastelu. Muista maista, kuten Hollannista ja Tanskasta, on saatavissa kokemuksia myös Suomen kannalta relevantteihin kysymyksiin.

Teema-alueen muut keskeiset kysymykset ovat:

- Millaisia kansainvälisiä malleja on olemassa työelämän ja hyvinvoinnin yhteensovittamisesta ja mitä niistä voidaan mahdollisesti soveltaa Suomeen?
- Millaisia vaikutuksia globalisoinnilla on hyvinvointivaltioiden verokilpailuun ja riskien tasaukseen ja siten hyvinvointivaltion rahoitus pohjaan?
- Mikä on yhtäältä markkinaehtoisesta palkkatyön ja toisaalta perustulon merkitys yksilöiden ja kotitalouksien toimeentulossa?
- Millä talous- ja sosiaalipoliittisilla keinoilla voidaan taata palvelu- ja hoiva-ammattien tuottavuus ja jatkuvuus?

6 TUTKIMUSOHJELMAN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusohjelman rahoitus

Tutkimusohjelmaan valittavat hankkeet saavat nelivuotisen rahoituksen. Suomen Akatemian hallitus on varannut tutkimusohjelmaan 8 miljoonaa euroa. Ohjelman kotimaisina rahoittajina ovat lisäksi opetusministeriö ja Työsuojelurahasto. Muut rahoittajat päättävät rahoituksensa määrästä myöhemmin ja rahoittavat hankkeita, joiden painotus ja aihepiirit sopivat rahoittajatahon omiin tavoitteisiin. Kukin rahoittajataho käyttää rahoituspäätöksissään omia menettelytapojaan ja kriteereitään. Eri rahoittajien rahoittamat hankkeet raportoivat kunkin rahoittajan raportointiohjeiden mukaisesti.

6.2 Kansallinen rahoitusyhteistyö

Opetusministeriö

Opetusministeriö on mukana Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus -tutkimusohjelmassa liikuntatieteellisen tutkimuksen näkökulmasta.

Opetusministeriö korostaa työn ja hyvinvoinnin käsitteiden laaja-alaista tulkintaa, siten että työnä tutkimusohjelmassa voidaan käsitellä paitsi palkkatyötä myös esimerkiksi vapaaehtoistyötä tai opiskelua työnä. Edelleen opetusministeriö on kiinnostunut hankkeista, joissa hyvinvointia käsitellään sekä yksilön että yhteisön kannalta niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisenkin hyvinvoinnin näkökulmasta.

Opetusministeriö hakee ohjelmalla uusia näkemyksiä julkisen sektorin, kaupallisten markkinoiden ja vapaaehtoistyön yhteistyöllä rakentuvaan hyvinvointiin työelämässä ja muussa elämäntilanteessa.

Tutkimusteemoina opetusministeriön kannalta kiinnostavia ovat esimerkiksi

- fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin merkitys työelämän organisoitumisessa ja työhyvinvoinnin rakentumisessa
- liikunta- ja hyvinvointielämysten tuotanto ja kulutus
- sosioekonomisten erojen vaikutukset väestön liikunta- ja hyvinvointikäyttäytymiseen
- liikuntavalius ja -interventiot elämäntilanteen siirtymävaiheissa (koulunaloitus, armeija, perheellistyminen, eläkkeelle siirtyminen) sekä
- liikunnan ja hyvinvoinnin talous ja ohjausmekanismit

Opetusministeriön rahoittamien hankkeiden tulee tukea *Tutkimus väestön liikuntakäytön, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä - Liikuntatieteellisen tutkimuksen suunta vuoteen 2010* -asiakirjan tavoitteita.

Lisätietoa Liikuntatieteellisen tutkimuksen suunta-asiakirjasta osoitteessa: www.minedu.fi --> Liikunta --> Liikuntatieteellinen tutkimus. Tiedusteluihin vastaa suunnittelija Eeva Kaunismaa, puh: 09-1607 7276, sähköposti: eeva.kaunismaa@minedu.fi

Työsuojelurahasto

Työsuojelurahasto rahoittaa tutkimusta, joka edistää työolojen ja työyhteisöjen toiminnan terveyttä, turvallisuutta, hyvinvointia ja tuottavuutta. Myös työelämän suhteet sekä innovaatiot työn ja hyvinvoinnin ongelmien ja haasteiden ratkaisemiseksi kuuluvat Työsuojelurahaston toimialaan.

Aiehakemusvaiheessa hakija täyttää ainoastaan Suomen Akatemian hakulomakkeen liitteineen. Varsinaisessa haussa hakija, joka hakee rahoitusta Työsuojelurahastosta, jättää hakemuksen sekä Työsuojelurahastolle että Akatemialle, molemmille omansa. Varsinaisen hakemuksen valmisteluvaiheessa on hyvä ottaa yhteyttä Työsuojelurahastoon. Hakemukset käsitellään ensin Akatemian arviointiprosessissa. Rahasto tekee oman arviointinsa ja rahaston hallitus rahoittamispäätöksensä sellaisista Akatemian arvioinnissa menestyneistä hakemuksista, jotka ovat jättäneet hakemuksen myös rahastoon. Rahaston rahoittamat hankkeet osallistuvat tutkimusohjelmaan kuten Akatemian rahoittamat hankkeetkin.

Lisätietoja:

www.tsr.fi

tutkimusasiamies Ilkka Tahvanainen

09-68033313 tai 040-5647578.

6.3 Kansainvälinen yhteistyö

Ohjelma pyrkii edistämään ja tukemaan kansainvälistä yhteistyötä. Yhteistyötä voi tapahtua monissa eri muodoissa: tutkijoiden välisenä yhteistyönä, tutkijoiden vierailuina, eri maiden tutkimusohjelmien tai verkostojen välisenä yhteistyönä, yhteisinä seminaareina tai työpajoina sekä rahoittajatahojen välisenä yhteistyönä.

Kansainvälisestä rahoitusyhteistyöstä Akatemia käy parhaillaan neuvotteluja brittiläisen rahoittajaorganisaation kanssa. Tieto myöhemmin keväällä 2007 mahdollisesti toteutettavasta kansainvälisestä yhteishausta on luettavissa 31.1. 2007 mennessä osoitteessa www.aka.fi/work.

6.4 Tutkimusohjelman aikataulu

Tutkimusohjelman haku toteutetaan kaksivaiheisena. Ns. aiehaku toteutetaan samanaikaisesti Akatemian tammikuun 2007 haun kanssa (hakujuliste julkaistaan 1.12. 2006 ja haku päättyy 31.1. 2007). Jatkoon päässeiltä hakijoilta pyydetään varsinaiset hakemukset huhtikuussa 2007. Ohjelmaryhmä tekee hakemusten kansainvälisen arvioinnin jälkeen rahoitusesityksen ohjelmaan valittavista hankkeista syksyllä 2007. Rahoituskausi voi alkaa aikaisintaan tammikuussa 2008 ja jatkua nelivuotisenä vuoden 2011 loppuun.

6.5 Ohjelmaryhmä

Tutkimusohjelmaa johtava ohjelmaryhmä koostuu Akatemian toimikuntien jäsenistä, ohjelmaan osallistuvien muiden rahoittajien edustajista sekä asiantuntijajäsenistä. Ohjelmaryhmän kokouksiin voidaan kutsua myös muita asiantuntijoita. Ohjelmaryhmän kokoonpano on nähtävissä tammikuussa 2007 osoitteessa www.aka.fi/workfin

6.6 Ohjelman koordinaatio

Tutkimusohjelma pyrkii tukemaan ja edistämään ohjelmaan valittujen tutkimushankkeiden kehittymistä ohjelmakokonaisuudeksi aktiivisen tiedonvaihdon ja yhteistyön kautta. Ohjelmaan valittavien hankkeiden johtajilta edellytetään, että he sitoutuvat ohjelman tavoitteisiin ja toimivat aktiivisesti yhteistyössä ohjelman aikana ja arvioitaessa ohjelman tuloksia sen päätyttyä. Ohjelmaan valittujen hankkeiden vastuullisen johtajan tehtäviin kuuluu mm.

- Vastata ja raportoida hankkeen tieteellisestä edistymisestä ja rahoituksen käytöstä ohjelmapäällikön ja rahoittajien ohjeiden mukaisesti (ml. vuosiraportit ja loppuraportit)
- Varmistaa oma ja tutkimusryhmän jäsenten osallistuminen ohjelman järjestämiin tapaamisiin, seminaareihin ja työpajoihin sekä edistää tiedonkulkua ja yhteistyötä ohjelman tutkimusryhmien välillä
- Osallistua tutkimusohjelman katsausten synteeseihin ja tiedotusmateriaalin tuottamiseen
- Levittää aktiivisesti tietoa ohjelman edistymisestä ja tuloksista julkisilla ja tieteellisillä foorumeilla.

Tutkimusohjelman ohjelmapäällikkö pyrkii yhteistyössä hankkeiden kanssa edistämään ohjelmalle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Ohjelmapäällikkö koordinoi tiedonkulkua, edistää tutkijoiden yhteistyötä hankkeiden välillä ja luo yhteiskunnallisia ja tieteellisiä kontakteja kotimaassa ja ulkomailla. Yhteiset seminaarit, työpajat, tutkijankoulutustilaisuudet ja sähköiset viestintävälineet ovat keskeisiä kommunikointikeinoja.

Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus -tutkimusohjelman ohjelmakoordinaatiosta vastaa Suomen Akatemia ja ohjelmapäällikkö Petteri Pietikäinen

6.7 Ohjelman loppuarviointi

Tutkimusohjelman toteutus ja tuloksellisuus arvioidaan ohjelman päättyttyä vuonna 2012. Loppuarvioinnissa kansainvälinen asiantuntijaryhmä huomioi mm. seuraavia seikkoja:

- Ohjelman tavoitteiden toteutuminen
- Ohjelman tuottama lisäarvo
- Ohjelman tulosten tieteellinen laatu
- Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö
- Tutkijankoulutus ja tutkijanuran edistäminen
- Ohjelman tieteellinen, yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikuttavuus
- Tutkimusohjelman toteutus (ohjelman valmistelu, rahoituspäätökset, koordinaatio, ohjelmaryhmän toiminta, ohjelman toiminta)
- Viestintä

Ohjelmasta rahoitusta saavien tutkimusryhmien tulee raportoida hankkeensa edistymisestä vuosittain tai ohjelmaryhmän päättämällä tavalla sekä toimittaa hankkeen päättyttyä loppuraportti Suomen Akatemiaan. Raporteista tullee ilmetä mm. hankkeessa tuotetut tieteelliset julkaisut ja ohjelman puitteissa suoritettut opinnäytetyöt.

Loppuarvioinnin tulokset julkistetaan arvioinnin päättyttyä.

7 HAKUMENETTELY JA HANKKEIDEN ARVIOINTIKRITEERIT

Työn ja hyvinvoinnin tulevaisuus -tutkimusohjelman haku on avoinna yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa toimiville tutkijoille. Hakemukset tehdään Suomen Akatemian yleisten hakuohjeiden mukaan (ks. Akatemian verkkosivut www.aka.fi/tutkimusrahoitus).

7.1 Aiehakemukset, määräaika 31.01.2007

Englanninkieliset aiehakemukset tehdään sähköisen asioinnin kautta osoitteessa www.aka.fi viimeistään 31.1.2007. Hakuaika on ehdoton. Myöhästynyt hakemus voidaan käsitellä vain jos myöhästymisen johtuu hakijasta riippumattomasta syystä.

Aiehakemukseen liitetään aiesuunnitelma, vastuullisen johtajan korkeintaan neljä-sivuinen ansioluettelo ja luettelo yhteensä korkeintaan 25 tämän hankkeen kannalta keskeisimmistä julkaisuista.

Mikäli hankkeessa on useita osapuolia ja yhteistyöosapuolet tekevät tutkimustyötä eri paikoissa, tehdään konsortiohakemus. Aiehakuvaiheessa vain konsortion johtaja jättää aiehakemuksen, jonka liitteeksi laitetaan:

- konsortion aiesuunnitelma
- konsortion johtajan ja osahankkeiden vastuullisten johtajien ansioluettelot yhdistettynä yhdeksi asiakirjaksi, enintään neljä sivua /tutkija
- konsortion johtajan ja osahankkeiden vastuullisten johtajien julkaisuluettelot yhdistettynä yhdeksi asiakirjaksi, yhteensä enintään 25 merkittävintä tieteellistä julkaisua/tutkija

Hakemukseen liitetään vain pyydyt liitteet ja niiden on oltava Akatemian ohjeiden mukaisia, katso www.aka.fi > Tutkimusrahoitus > Hakuohjeet > Liitteet.

Hakijoita rohkaistaan muodostamaan monitieteisiä konsortioita sekä verkottumaan kansainvälisesti.

Aievaiheen hakemusten arvioinnin kriteereinä ovat hankkeen sopivuus tutkimusohjelman aiheeseen, ohjelmalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen sekä hanke-esityksen uutuusarvo ja hyödynnettävyys.

Aiesuunnitelman enimmäispituus on neljä (konsortioissa kuusi) sivua. Aiesuunnitelma tulee jaotella ja otsikoida seuraavasti:

Hakijan/konsortion jäsenten nimet

Tutkimushankkeen nimi

Tutkimustyön suorituspaikka/paikat

1. Perustelut, kuinka tutkimushanke sopii tähän tutkimusohjelmaan ja sen tavoitteisiin
2. Tutkimuksen tausta ja tavoitteet
3. Kuvaus tutkimusryhmästä
4. Tutkimushankkeen tärkeimmät tutkimusmenetelmät
5. Odotettavissa olevat tulokset sekä tieteellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus
6. Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö
7. Tutkimuksen aikataulu

7.2 Varsinaiset hakemukset, määräaika 27.4.2007

Varsinaiseen hakuun kutsuttavat hankkeet valitaan viimeistään maaliskuussa 2007. Jatkoon päässeet hankkeet julkaistaan Akatemian verkkosivuilla viimeistään maaliskuun viimeisellä viikolla. Aiehakuun osallistuneille ilmoitetaan kirjallisesti haun tuloksesta.

Ohjelmaryhmä voi esittää varsinaiselle kierrokselle mukaan tuleville hakijoille hankeyhteistyötä tai muutoksia alkuperäiseen suunnitelmaan, mikäli se edistää yhteisen ohjelmakokonaisuuden syntymistä.

Hakijat, joilta on aiehaun perusteella pyydetty varsinainen hakemus, jättävät hakemukset Suomen Akatemiaan viimeistään 27.4.2007. Hakemukset laaditaan sähköisen asioinnin kautta. Mukaan liitetään seuraavat liitteet:

Liitteet (konsortioissa vain johtajan hakemuksessa):

- abstrakti (enintään 1 sivu)

- tutkimussuunnitelma (pituus enintään 12 sivua, konsortioilla 15 sivua)
- hakijan ansioluettelo (4 sivua)
- hakijan julkaisuluettelo (25 merkittävintä julkaisua)
- eettisen toimikunnan tai koe-eläintoimikunnan lausunto, mikäli lausunto on aiheellinen
- ulkomaisen yliopiston tai tutkimuslaitoksen kutsu, jos työ tehdään ulkomailla.

Liitteet, kun kyseessä on konsortion muun osahankkeen vastuullisen johtajan hakemus:

- osahankkeen vastuullisen johtajan ansioluettelo (enintään 4 sivua)
- osahankkeen vastuullisen johtajan julkaisuluettelo (enintään 25 merkittävintä julkaisua)
- tarvittaessa eettisen toimikunnan tai koe-eläintoimikunnan lausunto
- ulkomaisen yliopiston tai tutkimuslaitoksen kutsu (jos työ suoritetaan ulkomailla)

7.3 Arviointikriteerit

Kansainvälinen asiantuntijapaneeli arvioi hakemusten tieteellisen tason. Arviointikriteerejä ovat mm.

- hankkeen soveltuvuus tutkimusohjelmaan
- tutkimussuunnitelman tieteellinen laatu ja innovatiivisuus
- tutkimussuunnitelman toteuttamiskelpoisuus
- hakijan/tutkimusryhmän/konsortion kansallinen ja kansainvälinen yhteistyöverkosto
- tutkijankoulutus ja tutkimusympäristön kehittäminen
- hakijan/tutkimusryhmän/konsortion pätevyys ja soveltuvuus
- konsortiohankkeen tapauksessa konsortion tuottama lisäarvo tutkimukselle.

Tutkimussuunnitelma

Tutkimussuunnitelman enimmäispituus on 12 (konsortioissa 15 sivua) sivua. Käytettävä merkkikoko on 12pt tai suurempi, riviväli 1. Suunnitelman rakenteen tulee olla seuraavanlainen:

1. Vastuullinen johtaja, tutkimushankkeen nimi, suorituspaikka
(Konsortiohakemuksessa: Konsortion johtaja ja muut johtavat tutkijat
Konsortion nimi ja konsortioon kuuluvat tutkimushankkeet suorituspaikkoineen)
 - sisällysluettelo
2. Tausta
 - tutkimuksen tausta ja merkittävyys kansallisesti ja kansainvälisesti
 - aiheeseen liittyvä aiempi tutkimus
 - tutkimushankkeen liittyminen tutkimusryhmän tai hakijan muuhun tutkimukseen
3. Tavoitteet
 - perustelut kuinka ehdotettu tutkimus sopii tähän tutkimusohjelmaan ja sen tavoitteisiin
 - tutkimuksen tavoitteet

- hypoteesit
(konsortiohakemuksissa lisäksi konsortion yhteistyön tuoma lisäarvo)
4. Toteutus
 - käytettävät tutkimusmenetelmät
 - tutkimustyön aikataulu
 - eettiset kysymykset
 5. Tutkijat ja tutkimusympäristö
 - (konsortiohakemuksissa: osahankkeiden) tutkimusryhmän jäsenet, ansiot ja tehtävät
 - tutkimusympäristö sisältäen käytettävät laitteet
 - tutkimushankkeen kannalta keskeinen kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö
 6. Tutkijankoulutus ja tutkijanura
 - tutkijankoulutus sisältäen opetus- ja ohjausjärjestelyt
 - tutkijan johtamassa tutkimusryhmässä suoritettavat jatko-opinnot
(konsortiohakemuksissa: tutkimusryhmissä suoritettavat jatko-opinnot)
 - tutkijan uran edistäminen ja suunniteltu tutkijoiden liikkuvuus
 - tasa-arvon edistäminen tutkimushankkeessa
 7. Mahdolliset tutkimustulokset
 - tutkimuksen odotettu tieteellinen ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus
 - tutkimustulosten sovellettavuus ja hyödyntämismahdollisuudet
 - tutkimustulosten julkaiseminen ja tunnetuksi tekeminen mahdollisille hyödyntäjille, tiedeyleisölle ja muulle yleisölle
 8. Tutkimussuunnitelman rahoitus, mukaan lukien haettu/haettava rahoitus
 - yksityiskohtaiset perustelut haetulle rahoitukselle (erityisesti kohta ”Muut kulut”)

Tämän ohjelmamuistion saa sekä Suomen Akatemian [www-sivuilta](http://www.aka.fi/workfin) osoitteesta www.aka.fi/workfin että kirjaamosta.

Kirjaamon postiosoite:

Suomen Akatemia

PL 99

00501 Helsinki

Katuosoite:

Vilhonvuorenkatu 6

Puhelin: 09-7748 8377

Faksi: 09-7748 8299

Sähköposti: kirjaamo@aka.fi

Lisätietoja

Petteri Pietikäinen, FT, dos.

Ohjelmapäällikkö

Suomen Akatemia

Vilhonvuorenkatu 6 (PL 99)

00501 Helsinki

puh. (09) 7748 8205

fax (09) 7748 8388

sp. petteri.pietikainen@aka.fi

FORSKNINGSPRO-
GRAMMET ARBETETS
OCH VÄLFÄRDENS
FRAMTID 2008–2011

1 INLEDNING

Finlands Akademi styrelse beviljade på hösten 2003 en förhandlingsfullmakt för ett forskningsprogram med titeln Arbetsmedicin och arbetslivskulturer. Programmet bereddes av forskningsrådet för kultur och samhälle tillsammans med forskningsrådet för hälsa. Under beredningens lopp utvidgades programmets ämnesområde så att det kom att täcka välfärdsfrågor i vidare bemärkelse. Akademiens styrelse beslöt 15.2.2005 i samband med behandlingen av verksamhets- och ekonomiplanen att förlänga förhandlingsfullmakten för programmet. För programmet tillsattes 16.6.2005 en beredningsgrupp med uppgift att framlägga ett förslag till inledande av forskningsprogrammet och att kartlägga andra eventuella nationella och internationella organisationer som kan vara intresserade av att finansiera programmet.

Ordförande för beredningsgruppen var professor, överdirektör Matti Heikkilä från forskningsrådet för kultur och samhälle och vice ordförande professor Kalervo Väänänen från forskningsrådet för hälsa. Medlemmar var professor Helena Leino-Kilpi (forskningsrådet för hälsa) och professor Anna Raija Nummenmaa (forskningsrådet för kultur och samhälle) samt utanför Akademin medicinalråd Asko Aalto (social- och hälsovårdsministeriet), äldre forskare Anna-Liisa Elo (Arbetshälsoinstitutet), direktör Mikael Fogelholm (UKK-institutet), direktör Matti Salmenperä (arbetsministeriet) och forskningsombudsman Ilkka Tahvanainen (Arbetarskyddsfonden). Utomstående expert var professor Pertti Koistinen och expertsekreterare var överassistent Tapio Rissanen från Tammerfors universitet.

I anknytning till programberedningen ordnades 18.1.2006 en forskande workshop vid Finlands Akademi med över hundra deltagare. Det material som togs fram vid workshoppen har använts både i programberedningen och i uppgörandet av denna programbeskrivning. I samband med programberedningen hördes dessutom ett flertal intressentgruppers synpunkter på behoven och framtidsutmaningarna inom forskningen i dessa frågor.

2 BAKGRUND OCH MOTIVERINGAR

Under det senaste årtiondet har den finländska modellen för organisering av arbete och välfärd utmanats av tre allt starkare trender: globalisering (större öppenhet i ekonomin), informations- och kommunikationsteknikens utveckling samt befolkningens stigande ålder. Den växande öppenheten i ekonomin och den tilltagande internationella konkurrensen har i kombination med den tekniska utvecklingen orsakat snabba förändringar inom olika produktionssektorer. Såväl arbetets natur som organiseringen av arbetet och sättet att använda arbetskraften på arbetsplatserna har förändrats. Många arbetsplatser har flytt utomlands och arbetsmarknaden har blivit osäkrare. Befolkningens snabba åldrande försvagar den demografiska försörjningskvoten och ökar behovet av social- och hälsovårdstjänster och informellt omsorgsarbete.

I och med denna utveckling har vårt nuvarande system för trygghet av social trygghet visat sig inflexibelt. Utvecklingen har också väckt oro för hur välfärdsstatens finansiering skall kunna säkerställas också i framtiden och medfört växande samhälls-ekonomiska krav på högre sysselsättningsgrad och arbetsproduktivitet.

Den traditionella modellen för sysselsättning och välfärd påverkas av många förändringar. Efterfrågan på arbetskraft har förändrats och den strukturella arbetslösheten vuxit. Visstidsanställningar har ökat och det har blivit svårare att i synnerhet i början av karriären få fotfäste i arbetslivet. De växande kraven i arbetet, omställningarna inom de samhälleliga omsorgstjänsterna och jämställdhetsförväntningarna i både arbets- och familjelivet påverkar våra möjligheter att förena arbete och välfärd. I och med att den förväntade livslängden ökar blir också de aktiva arbetsåren fler, trots att lönarbetets betydelse och arbetslivets dragningskraft å andra sidan minskar. Dessutom medför olika avbrott och övergångar – utbildning, arbetslöshet, familjeledigheter och rehabilitering – nya utmaningar för den traditionella modellen. Det tidigare enhetliga levnadsloppet – från utbildning till lönarbete, från lönarbete till pension – fragmenteras och differentieras samtidigt som också ojämlikheten mellan medborgarna växer. Allt detta ställer växande krav på den nuvarande välfärds- och hälsovårdspolitiken.

Alla dessa trender medför stora utmaningar också för arbets- och välfärdsforskningen. I beredningen av forskningsprogrammet har man förutom eventuella framtida forskningsbehov också kartlagt den tidigare forskningen inom programmets ämnesområde. Som stöd för programberedningen lät beredningsgruppen göra två omfattande utredningar av den nuvarande forskningen på detta område. Tarja Heponiemis (Stakes) undersökning *Työhön, terveyteen ja hyvinvointiin liittyvä tutkimus: Kirjallisuuskatsaus käyttäen keskeisiä sähköisiä tietokantoja* (Forskning i arbete, hälsa och välfärd: litteraturöversikt med hjälp av centrala elektroniska databaser) (*PubMed, PsycINFO, Academic Search Elite och EJS*) gäller huvudsakligen undersökningar och översikter som publicerats i internationella vetenskapliga tidskrifter efter år 1999, trots att Heponiemi har använt också andra publikationer för att presentera arbetslivets trender och nuläge i Finland. Krista Pahkins (Arbetshälsoinstitutet) *Työ, hyvinvointi ja 2000-luvun haasteet: Katsaus Suomessa meneillään oleviin tutkimuksiin* (Arbete, välfärd och utmaningar inför 2000-talet: Överblick över pågående undersökningar i Finland) kartlägger den pågående forskningen på detta område i Finland. Utöver dessa två utredningar publicerade social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning 2005 utredningen *Työhyvinvointitutkimus Suomessa ja sen painoalueet terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta* (Finländsk forskning i arbetshälsa och dessa prioriteringar ur hälso- och säkerhetsperspektiv).

Med hjälp av dessa utredningar kunde beredningsgruppen skapa sig en heltäckande översiktsbild av de senaste årens forskning i arbete och arbetsliv samt av problemen och informationsbehoven på detta område. Utredningarna visade att välfärdsforskning bedrivs i stor skala inom olika vetenskapliga discipliner. En viktig utmaning för den nya forskningen är att överbrygga gränserna mellan humanistisk, samhällsvetenskaplig, psykologisk och hälsovetenskaplig forskning och därigenom skapa ett starkare multidisciplinärt grepp inom arbets- och välfärdsforskningen. Förutom detta har forskningsprogrammet som mål också att inrikta forskningen på nya problemområden.

3 ALLMÄNNA MÅL

Forskningsprogrammets allmänna mål är att öka den interdisciplinära förståelsen om förhållandet mellan arbete och välfärd och att ta fram innovativa lösningar på olika arbets- och välfärdsproblem. På makronivå är ett mål att kombinera å ena sidan ekonomisk tillväxt och förbättring av sysselsättningen, å andra sidan social kohesion. Hur kan en förbättrad nationell konkurrenskraft förenas med bättre arbetshälsa och trivsel på arbetsplatserna? Hur ser den mest optimala modellen för välfärd och sysselsättning ut, en modell som på en och samma gång tryggar ekonomisk effektivitet, social rättvisa, medborgarnas fysiska och psykiska hälsa samt samhälleligt medbestämmande och demokrati? Frågan gäller om det är möjligt att kombinera Lissabonstrategins mål om tillväxt, sysselsättning och kohesion.

Övriga allmänna mål för forskningsprogrammet är:

- att främja tillämpning av nya forskningsmetoder inom arbets- och välfärdsforskningen
- att lyfta fram en interdisciplinär och tvärvetenskaplig approach inom arbets- och välfärdsforskningen
- att främja forskarnas internationella mobilitet
- att stödja forskarutbildningen
- att sammanföra olika spridda forskningsmiljöer och koncentrera forskningskapaciteten
- att främja informationsutbytet och informationen om forskningsresultat dels mellan forskarna, dels mellan forskarna och övriga intressegrupper (företag, offentliga samfund, politiska beslutsfattare, massmedier och allmänheten)

Programmets specifika mål presenteras i kapitel 5.

4 BEGREPPEN ARBETE, ARBETSLIV OCH LEVNADSLOPP

Arbete kan som ett allmänt begrepp definieras som målinriktad verksamhet för att producera nyttigheter och tjänster som behövs för att trygga det mänskliga livets fortbestånd och samhällets välfärd. För den som utför arbetet kan det betyda disciplin och ansträngning för att nå uppsatta mål, men samtidigt kan det göra livet meningsfullt och helgjutet och bidra till att forma och stärka individens identitet. I bästa fall erbjuder arbete personligt mervärde, tillfredsställelse och meningsfullhet.

I forskningsprogrammet inkluderar begreppet arbete dels alla slag av formellt arbete (marknadsarbete), såsom lönarbete, företagsamhet och självsysselsättning, dels informellt arbete, såsom oavlönat omsorgsarbete och frivilligarbete. Därutöver inkluderas i arbete också andra sysslor av samhällelig betydelse, såsom studier, som normalt inte brukar betraktas som ”arbete”.

Begreppet *arbetsliv* syftar på förvärvsarbete som en specifik livssfär till skillnad från andra livssfärer, såsom familjeliv, medborgaraktivitet eller personlig fritid. I arbetslivet inramas arbetstagarens och arbetsplatsens verksamhet av arbetsorganisationen, ledningen, arbetsprocesserna, arbetslivets strukturer och olika sociala system.

Alla dessa faktorer påverkar också välfärd. Andra omständigheter som är viktiga för välfärd är förtroendet mellan arbetslivets olika aktörer, arbetets meningsfullhet, rättvisaspekter samt de anställdas påverkningsmöjligheter och möjligheter att förverkliga sig själva.

I det moderna lönarbetssamhället har individens *levnadslopp* indelats i tre skeden:

- 1) utbildning och studier i barn- och ungdomen,
- 2) aktiv medverkan i arbetslivet under arbetsför ålder samt
- 3) sorti från arbetslivet i pensionsåldern.

Dessa levnadsskeden och övergångarna (transitionerna) mellan dem har separerats från varandra och institutionaliserats på lönarbetsmässiga grunder via välfärdsstatens utbildnings-, arbets- och social- samt pensionspolitik. Forskningsprogrammet utgår emellertid från att olika arbetsformer i framtiden kommer att variera i större utsträckning i individens levnadslopp och från att individerna under sin livstid flyttar mellan marknadsarbete, informellt arbete och andra former av "arbete" (såsom studier). Av forskningen kräver detta ett vidare perspektiv än tidigare på såväl relationerna mellan arbete och välfärd som individens levnadslopp. Också de utmaningar som välfärdspolitiken står inför måste kartläggas i bred skala.

5 ÄMNESOMRÅDEN

5.1 Förändrande relationer mellan arbete, utkomst och övriga livssfärer

I individens levnadslopp och arbetshistoria ingår många övergångar, såsom övergången från ungdom till vuxenålder, från skolan till arbetsmarknaden, från arbete till arbetslöshet och antingen tillbaka till arbetsmarknaden via utbildning eller till ett liv helt utanför arbetsmarknaden. Också övergångarna från arbetsliv till familjeledighet, rehabilitering eller pension (inkl. deltid-, arbetslöshets-, sjuk- och förtidspension) är viktiga övergångar. Vid dessa övergångar spelar olika livssfärer – yrkeslivet, familjelivet, vänskretsen, utbildning, fritiden – olika roller. De flesta övergångarna är förknippade med såväl risker som möjligheter. Därför har man också försökt reglera, institutionalisera och säkerställa dem med samhällspolitiska åtgärder och avtal.

Den här typen av övergångar väntas bli flera i framtiden. Det är en följd av flera olika faktorer: arbets- och anställningsförhållandena blir brokigare, arbetskarriären blir längre, välfärdstjänsterna möjliggör tillfälliga avbrott i marknadsarbetet utan att utkomsten riskeras, individernas preferenser diversifieras.

Kärnfrågan i detta ämnesområde är hur förhållandena mellan levnadsloppet, arbetet och välfärden har förändrats och hur dessa förhållanden kan organiseras på ett samhälleligt, ekonomiskt och etiskt hållbart sätt.

Andra centrala frågor i ämnesområdet är:

- På vilket sätt diversifieras individernas levnadslopp och vilka slags övergångar inbegriper de? Kan man se skillnader mellan kvinnor och män i fråga om dessa övergångar?
- Vad beror dessa övergångar på och hur kan de eventuellt riskera medborgarnas välfärd? På vilket sätt förändras medborgarnas välfärdsbeteende under övergångarna?

- Hur ser eventuella nya modeller för organisering av arbete, andra livssfärer och välfärd ut?

5.2 Arbetslivets dragningskraft

En utgångspunkt för detta ämnesområde är samhällsekonomin ”finländska dilemma”. Lönarbetet lockar inte medborgarna, de vill bort från arbetslivet redan före den officiella pensionsåldern. På det makroekonomiska planet har det emellertid vuxit fram ett allt starkare krav på att människorna skall arbeta både mera och längre. En annan utgångspunkt är arbetets innehållsliga förändring. Det traditionella utförande arbetet har minskat efterhand som informationsarbetet blivit vanligare och produktionen flyttat utomlands. En ständigt växande del av arbetet är kunskapsintensivt, vilket har förändrat de krav som ställs på både arbetet och arbetstagarna. För det tredje har gränsen mellan arbete och övriga livssfärer blivit diffusare samtidigt som anställningarna blivit ostadigare och mer diversifierade.

Med tanke på den samhälleliga välfärden och kohesionen är det viktigt att arbetslivet bevarar sin dragningskraft och att medborgarna är aktiva i arbetslivet under en längre tid än idag. Detta åter förutsätter att arbetslivet utvecklas så att arbetet erbjuder större utmaningar och belöningar.

Centrala frågor i ämnesområdet är:

- Hur kan arbetstagarnas hälsa och välfärd tryggas i ett föränderligt arbetsliv?
- Hur skall arbetslivet beakta arbetstagargrupper med varierande kulturell bakgrund, ålder och prestationsförmåga? Hur kan man bättre upprätthålla arbetsförmågan hos äldre och hos personer med nedsatt funktionsförmåga och överlag förbättra funktionsförmågan hos människor i arbetsför ålder?
- Hur kan lednings- och arbetskulturerna utvecklas så att de bidrar till att höja arbetsmotivationen och öka välfärd?
- Hurdana nya lösningar kan man åstadkomma med interventionsforskning i arbetsorganisationerna?

5.3 Arbetskraftens diversifiering

De viktigaste förändringarna med tanke på arbetskraftens kvalitet och sammansättning är åldrandet, den ökande multikulturalismen och den stigande utbildningsnivån. Man kan förmoda att förändringarna i utbud och efterfrågan på arbetskraft kommer att spela en allt viktigare roll efterhand som befolkningstillväxten stannar upp och blir negativ. Dessa faktorer påverkar också tillgången på arbetskraft och överlag på verksamheten inom såväl den offentliga som den privata sektorn.

Centrala frågor i ämnesområdet är:

- Vilka effekter har förändringarna i befolkningens mängd, struktur och diversitet på arbetskraften, arbetsmarknaden och välfärdspolitiken?
- Hur kan invandrarnas integrering i arbetslivet utvecklas och ett multikulturellt arbetsliv befrämjas?

5.4 Strukturell arbetslöshet och prekariatet

De viktigaste problemen på arbetsmarknaden är dels den långvariga och höga strukturella arbetslösheten, dels den växande mängden atypiska anställningsförhållanden. Av de strukturellt arbetslösa saknar hälften jobb inom sitt eget yrke, medan andra hälften överhuvudtaget aldrig har lyckats komma in i arbetslivet.

De atypiska anställningarna har blivit allt vanligare, i synnerhet bland kvinnor. Den åldrande befolkningen, den envisa strukturella arbetslösheten och de ökande visstidsanställningarna påverkar också sambandet mellan arbete och välfärd. Detta innebär stora utmaningar för arbets- och socialpolitiken: hur skall vi rättvist kunna trygga arbete, utkomst och välfärd i framtiden?

Centrala frågor i ämnesområdet är:

- Vilka är de arbetskrafts- och socialpolitiska alternativ som kan påverka orsakerna till och lindra effekterna av långtidsarbetslösheten och de ökande visstidsanställningarna?
- Hur borde socialpolitiken utvecklas för att bättre svara mot de sociala behov och problem som människor med kortvariga anställningar möter? Hur ser den arbetsmarknadsmodell ut som erbjuder företagen tillräcklig flexibilitet i användningen av arbetskraft och samtidigt säkerställer ett ekonomiskt tryggt liv för de anställda?

5.5 Välfärd, hälsa och arbete

Välfärd och hälsa är viktiga samhällsmål. De spelar också en avgörande roll då man vill höja arbetsproduktiviteten i ett samhälle med en åldrande befolkning. Finland har framgångsrikt satsat på att utveckla trygga och hälsosamma arbetsförhållanden, men arbetstagarnas syn på arbetets meningsfullhet och arbetslivets kvalitet varierar mellan olika typer av arbete. Olycksfallen i arbetet är fortfarande flera i Finland än i de övriga nordiska länderna. Mentala störningar och rörelseorganens sjukdomar är idag de vanligaste grunderna för invalidpension.

Forskningsprogrammet granskar förhållandet mellan välfärd, hälsa och arbete ur ett arbetsorienterat perspektiv: hur påverkas arbetstagarnas välfärd, hälsa och hälsobeteende av arbetet och arbetsförhållandena (ergonomi, allergener) och den psykosociala arbetsmiljön (arbetsatmosfären, ledningen, arbetsfördelningen osv.). Samspelet mellan välfärd, hälsa och arbete kan studeras också i motsatt riktning: hur påverkas arbets- och funktionsförmågan av levnadsvanorna, olika sjukdomar och allergena riskfaktorer.

En nyckelfråga kommer att vara hur man på bästa sätt främjar arbetstagarnas arbetsmotivation och stresstålighet och gynnar sådana förändringar i deras levnadsvanor som stärker deras arbetsförmåga, t.ex. ökad motion.

Centrala frågor i ämnesområdet är:

- Vilka faktorer i arbetslivet påverkar arbetstagarnas hälsa och vilka är de specifika effekterna i olika övergångsfaser?
- Vilka är sambanden mellan å ena sidan hälsobeteende, arbetshälsa och motion, å andra sidan stresstålighet och arbetsproduktivitet? Programmet betonar motionens betydelse för både arbetslivet och välfärden.

5.6 Arbete som ekonomisk grundval för välfärd

I industriländer är bruttonationalproduktens tillväxt direkt beroende av arbetsproduktivitets tillväxt. En växande nationalprodukt är å andra sidan en förutsättning för att den nuvarande välfärdsmodellen med fokus på samhällets ansvar skall kunna vidmakthållas.

Förändringarna i produktionen, ekonomin, arbetet, arbetskraften och arbetsmarknaden till följd av globaliseringen, den informationstekniska utvecklingen och befolkningsutvecklingen tvingar oss att analytiskt studera välfärdens ekonomiska grundval. En nyckelfråga är hur bruttonationalproduktens och arbetsproduktivitets tillväxt samt välfärdsstatens finansieringsbas skall kunna upprätthållas i en allt mer globaliserad värld, där företagens roll håller på att förändras. Det är också viktigt att utreda hur relationerna i arbetslivet och deras rättsliga grundval överensstämmer med varandra och hur de motsvarar de förändringar som skett i arbetslivet och på arbetsmarknaden.

En bedömning av välfärdens ekonomiska premisser förutsätter undersökningar som 1) tar fram basinformation om välfärdens ekonomiska grundval och granskar den ur olika perspektiv på mikro- (individen, hushållet, företaget) och makronivå (kommun, stat och EU); 2) bedömer den offentliga ekonomins stabilitet på lång sikt och företagens ansvar; samt 3) kartlägger dels möjligheterna att höja arbetsproduktiviteten, dels de faktorer som påverkar arbetsproduktivitets utveckling på både kort och lång sikt. De mest centrala frågorna gäller främjandet av arbetstagarnas hälsa och välfärden på arbetsplatserna: hur påverkar ”investeringar” i hälsa och välfärd företagens ekonomi och konkurrenskraft och hur påverkar globaliseringen företagens möjligheter att bära sitt samhälls ansvar? Dessa frågor har beröringspunkter med tanken på en ”socialt hållbar produktivitetssökning”, där relationen mellan ekonomisk tillväxt och välfärd står i centrum. Erfarenheter från andra länder, såsom Holland och Danmark, kan vara relevanta också då man granskar dessa frågor i Finland.

Övriga centrala frågor i ämnesområdet är:

- Vilka slags internationella modeller finns det för att sammanjämka arbetsliv och välfärd och hur kan de eventuellt tillämpas i Finland?
- Hur påverkar globaliseringen välfärdsstaternas skattekonkurrens och riskutjämnning och den vägen hela välfärdsstatens finansieringsbas?
- Vilken betydelse har å ena sidan marknadsbaserat lönarbete, å andra sidan basinkomsten för individernas och hushållens utkomst?
- Med vilka finans- och socialpolitiska medel kan service- och omsorgsyrdens produktivitet och kontinuitet tryggas?

6 GENOMFÖRANDE

6.1 Finansiering

De projekt som tas med i programmet kommer att finansieras under fyra års tid. Finlands Akademis styrelse har anvisat forskningsprogrammet åtta miljoner euro. Andra inhemska finansiärer är undervisningsministeriet och Arbetarskyddsfonden. De övriga finansiärerna beslutar om sina finansieringsbelopp senare. De finansierar projekt vilkas prioriteringar och ämnesområden överensstämmer med deras egna syften. Varje finansiär fattar sina finansieringsbeslut efter egen praxis och egna kriterier. Projekten rapporterar om sin forskning enligt respektive finansiärs anvisningar.

6.2 Nationellt finansieringssamarbete

Undervisningsministeriet

Undervisningsministeriet medverkar i forskningsprogrammet ur ett gymnastik- och idrottsvetenskapligt perspektiv.

Ministeriet framhäver en vid tolkning av begreppen arbete och välfärd, så att också t.ex. frivilligarbete och studier kan betraktas som arbete parallellt med egentligt lönarbete. Ministeriet är också intresserat av projekt där välfärd granskas som ett både individuellt och samhälleligt fenomen ur såväl fysiskt, psykiskt som socialt perspektiv.

Undervisningsministeriet vill med programmets hjälp öppna nya infallsvinklar på en välfärd som byggs gemensamt av den offentliga sektorn, den kommersiella marknaden och frivilligarbetet.

Intressanta forskningsteman för undervisningsministeriet är t.ex.

- den fysiska och psykiska välfärdens betydelse för arbetslivets organisering och arbetshälsan
- produktion och konsumtion av motions- och välfärdsupplevelser
- socioekonomiska skillnaders inverkan på motions- och välfärdsbeteendet
- motionsupplysning och -interventioner i olika övergångsfaser (skolstarten, militärtjänstgöringen, familjebildningen, pensioneringen) samt
- motionens och välfärdens ekonomi och styrmekanismer

De projekt som finansieras av undervisningsministeriet bör stödja målen i publikationen *Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä - Liikuntatieteellisen tutkimuksen suunta vuoteen 2010* (Forskning som främjar människornas förmåga, vilja och färdigheter att motionera – Den gymnastik- och idrottsvetenskapliga forskningens riktning fram till år 2010).

För närmare information, se www.minedu.fi > På svenska > Idrott > Idrottsvetenskaplig forskning. Förfrågningar besvaras av planerare Eeva Kaunismaa, tfn 09-1607 7276, e-post eeva.kaunismaa@minedu.fi.

Arbetarskyddsfonden

Arbetarskyddsfonden finansierar forskning som främjar hälsa, säkerhet, välfärd och produktivitet i arbetet. Också relationerna i arbetslivet samt innovationer för att lösa problem och svara mot utmaningar inom arbete och välfärd faller inom fondens verksamhet.

För den preliminära ansökan fyller sökandena i endast Finlands Akademis ansökningsblankett inklusive bilagor. I den egentliga ansökan skall sökande som ansöker om finansiering från Arbetarskyddsfonden lämna in var sin ansökan till Arbetarskyddsfonden och Akademien. Då den egentliga ansökan planeras är det klokt att kontakta Arbetarskyddsfonden. Ansökningarna behandlas först i Akademiens bedömningsprocess. Arbetarskyddsfonden gör sina egna bedömningar och dess styrelse fattar sina egna finansieringsbeslut om sådana ansökningar som klarat sig bra i Akademiens bedömning och som lämnat in en ansökan också till Arbetarskyddsfonden. De projekt som fonden finansierar deltar i forskningsprogrammet på samma sätt som de av Akademien finansierade projekten.

Mer information:

www.tsr.fi

forskningsombudsman Ilkka Tahvanainen

09-68033313 eller 040-5647578

6.3 Internationellt samarbete

Ett syfte med programmet är att främja och stödja internationellt samarbete. Samarbetet kan ske i många olika former: samarbete mellan enskilda forskare, forskarbesök, forskningsprogram eller nätverk mellan olika länder, gemensamma seminarier eller workshops samt samarbete mellan finansiärer.

För närvarande för Akademien förhandlingar om internationellt finansieringssamarbete med en brittisk forskningsfinansiär. Meddelande om en eventuell gemensam internationell utlysning senare på våren 2007 ges 31.1.2007 på adressen www.aka.fi/work.

6.4 Tidtabell

Utlysningen sker i två steg. Den preliminära utlysningen sker i samband med Akademiens januariutlysning 2007 (kungörelsen publiceras 1.12.2006 och ansökningstiden utgår 31.1.2007). Av de projekt som går vidare begärs egentliga ansökningar i april 2007. Efter den internationella bedömningen av ansökningarna gör programgruppen på hösten 2007 ett förslag till program som skall tas med i programmet. Finansieringsperioden kan börja tidigast i januari 2008 och fortsätta fyra år fram till utgången av 2011.

6.5 Programgruppen

Den programgrupp som leder forskningsprogrammet består av medlemmar i Akademiens forskningsråd, representanter för andra programfinansiärer samt expertmedlemmar. Programgruppen kan inbjuda också andra experter till sina möten. Programgruppens sammansättning meddelas i januari 2007 på adressen www.aka.fi/workfin.

6.6 Programkoordinering

Ett viktigt syfte i programmet är att med hjälp av aktivt informationsutbyte och samarbete länka samman de enskilda forskningsprojekten till en programhelhet. Av ledar-

na för de antagna projekten förutsätts därför att de förbinder sig till programmets mål samt att de samarbetar aktivt under programmets lopp och i samband med utvärderingen av programmet. De ansvariga ledarna för de antagna projekten har till uppgift bl.a.

- att enligt programchefens och finansiärernas anvisningar svara för och rapportera om projektens vetenskapliga framsteg och om användningen av de beviljade medlen
- att själva delta i de möten, seminarier och workshops som programkoordinatören anordnar och att säkerställa att också forskargruppens medlemmar deltar i dem, samt att främja informationsutbytet och samarbetet mellan forskningsprogrammets olika projekt
- att medverka i framställningen av översikter, synteser och informationsmaterial om forskningsprogrammet
- att aktivt informera om programmets framsteg och resultat på offentliga och vetenskapliga forum.

Forskningsprogrammets programchef syftar till att i samarbete med de medverkande projekten arbeta för att programmets mål skall uppnås. Programchefen koordinerar information, främjar forskarsamarbete mellan projekten och skapar samhällliga och vetenskapliga kontakter nationellt och internationellt. Väsentliga kommunikationsmedel är gemensamma seminarier, workshops och elektroniska medier.

För koordineringen av forskningsprogrammet Arbetets och välfärdens framtid svarar Finlands Akademi och programchef Petteri Pietikäinen.

6.7 Utvärdering av programmet

Efter att forskningsprogrammet har avslutats utvärderas dess genomförande och resultat år 2012. I utvärderingen beaktar den internationella expertgruppen bl.a. följande omständigheter:

- hur programmålen har uppnåtts
- mervärdet som programmet åstadkommit
- programresultatens vetenskapliga kvalitet
- nationellt och internationellt samarbete
- forskarutbildning och främjande av forskarkarriären
- programmets vetenskapliga, samhällliga och ekonomiska effekter
- hur forskningsprogrammet genomfördes (beredning, finansieringsbeslut, koordinering)
- programkommunikationen

De forskargrupper som finansieras skall årligen eller på det sätt programgruppen beslutar rapportera om hur deras projekt framskrider samt tillstålla Finlands Akademi en slutrapport när projektet har avslutats. Av rapporterna skall framgå bl.a. vilka vetenskapliga publikationer och lärdomsprov som presterats inom projektet.

Utvärderingens slutsatser publiceras efter hand som den färdigställts.

7 ANSÖKNINGSFÖRFARANDE OCH BEDÖMNINGSKRITERIER

Ansökningar till forskningsprogrammet Arbetets och välfärden framtid kan lämnas in av forskare vid universitet och forskningsinstitut. Ansökningarna görs enligt Finlands Akademis allmänna ansökningsanvisningar (se www.aka.fi/forskningsfinansiering).

7.1 Preliminära ansökningar, ansökningstiden går ut 31 januari 2007

De preliminära ansökningarna skrivs på engelska och lämnas in i Finlands Akademis elektroniska kommunikation (www.aka.fi/forskningsfinansiering > Elektronisk kommunikation) senast 31 januari 2007. Ansökningstiden är bindande. En försenad ansökan kan beaktas endast om förseningen berott på omständigheter som sökanden inte kunnat påverka.

Till den preliminära ansökan bifogas en planskiss, den ansvariga ledarens meritförteckning på högst fyra sidor samt en förteckning över totalt högst 25 av hans/hennes publikationer som med avseende på projektet är de viktigaste.

Om projektet innefattar flera parter som arbetar på olika ställen görs ansökan som en konsortieansökan. I detta första steg (preliminära ansökningar) lämnar endast konsortieledaren en preliminär ansökan till vilken skall bifogas:

- konsortiets planskiss
- meritförteckningar för konsortieledaren och ansvariga ledare av delprojekt, som ett enda dokument, högst fyra sidor/forskare
- publikationsförteckningar av konsortieledaren och ansvariga ledare av delprojekt, som ett enda dokument, totalt högst 25 viktigaste publikationer/forskare

Endast bilagor som begärs bifogas ansökan. Bilagor skall beredas enligt Akademin anvisningar, se www.aka.fi/forskningsfinansiering > Anvisningar > Bilagor.

Sökande uppmuntras bilda multidisciplinära konsortier och internationella nätverk.

De preliminära ansökningarna bedöms enligt följande kriterier: projektets lämplighet med avseende på forskningsprogrammets tema, hur programmets målsättningar genomförs samt projektförslagets nyhetsvärde och användbarhet.

Planskissen får vara högst fyra sidor lång (i konsortieansökan: sex sidor) och skall ha följande disposition och rubriker:

Sökandens/konsortie medlemmarnas namn

Forskningsprojektets titel

Forsknings utföringsplats/platser

1. Motiveringar till varför projektet lämpar sig för forskningsprogrammet och dess mål
2. Forskningsprojektets bakgrund och mål
3. Beskrivning av forskargruppen
4. Forskningsprojektets viktigaste forskningsmetoder
5. Förväntade resultat samt vetenskaplig och samhällelig effektfullhet
6. Nationellt och internationellt samarbete
7. Tidtabell

7.2 Egentliga ansökningar, ansökningstiden går ut 27 april 2007

De projekt som inbjuds att delta i den egentliga utlysningen väljs senast i mars 2007. Projekten offentliggörs på Akademiens webbplats senast den sista veckan samma månad. De som kommit vidare till det andra steget meddelas skriftligen om resultatet.

Programgruppen kan föreslå projektsamarbete eller förändringar i den ursprungliga planen för de sökande som går vidare, om det bidrar till att skapa en enhetlig programhelhet.

De sökande som går vidare ombes lämna in en egentlig ansökan till Finlands Akademi senast 27 april 2007. Ansökningarna görs elektroniskt och skall ha följande bilagor:

Bilagor (i konsortieansökan bifogas endast till konsortieledarens ansökan)

- abstrakt (högst 1 sida)
- forskningsplan (högst 12 sidor, i konsortieansökan 15 sidor)
- sökandens meritförteckning (4 sidor)
- sökandens publikationsförteckning (25 viktigaste publikationer)
- vid behov utlåtande av den etiska kommissionen eller djurskyddskommissionen
- inbjudan från utländskt universitet eller forskningsinstitut om arbetet utförs utomlands

Bilagor (till ansökan av ledaren av delprojekt i konsortiet)

- meritförteckning för delprojektets ansvariga ledare (högst 4 sidor)
- publikationsförteckning av delprojektets ansvariga ledare (högst 25 viktigaste publikationer)
- vid behov utlåtande av den etiska kommissionen eller djurskyddskommissionen
- inbjudan från utländskt universitet eller forskningsinstitut om arbetet utförs utomlands

7.3 Bedömningskriterier

Ansökningarnas vetenskapliga nivå bedöms av en internationell expertpanel. Bedömningskriterier är bl.a.

- hur projektet passar in i forskningsprogrammet
- forskningsplanens vetenskapliga kvalitet och innovativitet
- forskningsplanens genomförbarhet
- sökandens/forskargruppens/konsortiets nationella och internationella samarbetsnätverk
- forskarutbildningen och utvecklande av forskningsmiljön
- sökandens/forskargruppens/konsortiets kompetens och lämplighet samt
- om ansökan gäller ett konsortieprojekt, det mervärde konsortiet tillför forskningen.

Forskningsplan

Forskningsplanen får vara högst tolv sidor lång (15 sidor lång i konsortieansökningar). Typsnittet skall vara 12 punkter eller större, radavståndet 1. Forskningsplanen skall ha följande disposition:

1. Den ansvariga ledarens namn, forskningsprojektets titel och utföringsplats (i konsortieansökan: konsortiets ledare och andra ledande forskare inom konsortiet)
Konsortiets namn och konsortiets forskningsprojekt, inklusive platser där forskningen utförs
 - innehållsförteckning

2. Bakgrund
 - forskningsprojektets bakgrund och relevans nationellt och internationellt
 - forskargruppens tidigare forskning i ämnet
 - forskningsprojektets anknytning till forskargruppens eller sökandens tidigare forskning

3. Mål
 - motiveringar till hur den förslagna forskningen passar till detta forskningsprogram och dess mål
 - forskningens mål
 - hypoteser (i konsortieansökan också det mervärde som konsortiesamarbete förväntas ge)

4. Genomförande
 - forskningsmetoder
 - forskningens tidtabell
 - etiska frågor

5. Deltagande forskare och forskningsmiljön
 - (i konsortieansökan: delprojektens) forskargruppens medlemmar, meriter och uppgifter
 - forskningsmiljön och den viktigaste apparaturen
 - nationellt och internationellt samarbete som är viktigt för forskningsprojektet

6. Forskarutbildning och forskarkarriären
 - Forskarutbildning inklusive undervisnings- och handledningsarrangemang
 - fortsatta studier som skall avläggas inom projektet som leds av forskaren
 - (i konsortieansökan: fortsatta studier inom forskargrupperna)
 - främjande av forskarkarriären och planerad forskarmobilitet
 - främjande av jämställdheten inom forskningsprojektet

7. Eventuella forskningsresultat
 - forskningens förväntade vetenskapliga och samhällliga effektfullhet
 - forskningsresultatens tillämpbarhet och användbarhet
 - publikationsplan för forskningsresultaten och informationsverksamhet bland eventuella användare, forskarsamhället och publiken

8. Forskningsplanens finansiering inklusive finansiering som sökts/skall sökas ur andra källor
- en detaljerad motivering till den ansökta finansieringen (särskilt punkten ”Övriga kostnader”)

Den här programbeskrivningen fås på Finlands Akademi's webbplats, på www.aka.fi/work, eller från registratorskontoret.

Registratorskontorets postadress:

Finlands Akademi
PB 99
00501 Helsingfors
Gatuadress:
Vilhelmsbergsgatan 6
Telefon: 09-7748 8377
Telefax: 09-7748 8299
E-post: kirjaamo@aka.fi

Mer information

Petteri Pietikäinen, FD, doc.
programchef
Finlands Akademi
Vilhelmsbergsgatan 6 (PB 99)
00501 Helsingfors
tfn 09-7748 8205
fax 09-7748 8388
e-post petteri.pietikainen@aka.fi

RESEARCH
PROGRAMME
ON THE FUTURE
OF WORK AND
WELL-BEING
2008–2011

1 INTRODUCTION

In autumn 2003, the Board of the Academy of Finland granted a negotiation mandate on the start-up of a research programme under the title of Occupational Medicine and Cultures in Working Life. Preparations for the programme were jointly undertaken by the Research Council for Culture and Society and the Research Council for Health. During the preparations, the topic was expanded to include more general issues of well-being. On 15 February 2005, in connection with its action plan and budget, the Academy Board decided to grant this extension. On 16 June 2005, a preparatory working group was appointed and charged with drafting a proposal for the start-up of the programme and exploring the possibilities of additional funding from other national or international organisations.

The preparatory working group was chaired by Professor, Director-General Matti Heikkilä (Research Council for Culture and Society). Vice Chair was Professor Kalervo Väänänen (Research Council for Health). The other members of the working group were Professor Helena Leino-Kilpi (Research Council for Health) and Professor Anna Raija Nummenmaa (Research Council for Culture and Society); and from outside the Academy, Asko Aalto, Ministerial Advisor in Medical Affairs (representing the Ministry of Social Affairs and Health), Senior Research Fellow Anna-Liisa Elo (Finnish Institute of Occupational Health), Director Mikael Fogelholm (UKK Institute for Health Promotion Research), Director Matti Salmenperä (Ministry of Labour) and Research Liaison Officer Ilkka Tahvanainen (Finnish Work Environment Fund). Professor Pertti Koistinen was consulted as an outside expert, and the working group's secretary was Senior Assistant Tapio Rissanen from the University of Tampere.

The Academy hosted an exploratory workshop in preparation for the research programme on 18 January 2006. More than 100 researchers in the field took part in the workshop. Materials from the workshop have been used in preparing the programme and in writing up this memorandum. During the preparation of the programme a large number of interest groups were consulted on research needs and future challenges in the areas concerned.

2 BACKGROUND AND MOTIVATION FOR THE RESEARCH PROGRAMME

Over the past decade, the continuity of the current Finnish system for organising work and well-being has come under pressure from three escalating trends: globalisation (increasing economic openness), ICT development and population ageing. Together with the continuing development of technology, increasing economic openness and international competition have led to rapid changes in various fields of production. Not only the nature of work, but also the organisation of work and the ways in which labour is used in the workplace have all been changing. Jobs have been relocated in foreign countries and the labour market as a whole has become

less stable. The rapid ageing of the population will continue to adversely affect the dependency ratio and increase the need for health care and social services as well as for informal care.

These developments have revealed inflexibilities in the existing social security system in terms of its ability to guarantee a subsistence income to all citizens. They have also raised concerns about the continuity of welfare state funding and prompted calls for a higher employment rate and higher labour productivity in the national economy.

The traditional model of employment and welfare is under pressure from a number of changes. The demand for labour has changed and structural unemployment has increased. Fixed-term employment is increasing, and it has become much harder for young people to get onto the first rung of the career ladder. Increasing job demands, the reorganisation of social care services and expectations of equal participation by men and women in both wage employment and in the care of children and other family members all have an impact on reconciling work and welfare. With the growth of life expectancy it is thought that people will also be spending more and more years in active employment, even though the significance of wage employment and the appeal of working life in general have been dwindling. At the same time, the traditional model is coming under increasing pressure with the breaks and shifts caused by education and training, unemployment, family leave or rehabilitation. People's life courses used to be very straightforward and homogenous; they went to school, moved on to wage employment and then retired, but all that is now becoming more fragmented and diversified. At the same time, inequality among citizens is also increasing. All this is putting today's welfare and health policies under mounting pressure.

These trends in development in work and welfare pose a significant challenge for research. As well as seeking to identify future research needs, the preparatory working group has reviewed earlier research in this field. Two major reviews were conducted on current research. The literature review by Tarja Heponiemi (National Research and Development Centre for Welfare and Health, Stakes) based on key electronic databases (PubMed, PsycINFO, Academic Search Elite and EJS) is mainly focused on studies and research reviews published since 1999 in international scientific journals, but other publications were also consulted to overview the trends and current situation in Finnish working life. In her contribution, Krista Pahkin (Finnish Institute of Occupational Health) provides an overview of current relevant research in Finland. In addition to these two overviews, the Department for Occupational Health and Safety at the Ministry of Social Affairs and Health published in 2005 a survey entitled *Research on Well-being at Work in Finland – Focusing on Occupational Health and Safety*.

These reviews provided the preparatory working group with a broad and comprehensive overview of research conducted in the field, the remaining problem areas and the need for new knowledge. According to these reviews, there is extensive research into questions of work, welfare and well-being in many different disciplines today. The research challenge involves transcending the boundaries between research in the humanities, social sciences, economics, psychology and health areas and strengthening multidisciplinary research into work and well-being. The objective of the programme is to reinforce interdisciplinarity and focus research on new problem areas.

3 OVERALL AIMS OF THE RESEARCH PROGRAMME

The programme's overall aim is to gain a deeper interdisciplinary understanding of the relationships between work, welfare and well-being and to develop new innovations that can help resolve problems in these relationships. At the macro level, one of the programme's key concerns is with the question of how economic and employment growth can be reconciled with social cohesion. How can improvement of Finland's external competitiveness be reconciled with the objective of increasing the well-being of employees? What is the optimal way of producing well-being and employment that can guarantee not only economic efficiency, but also social justice, physical and mental health and social partnership and democracy? This harks back to the original Lisbon strategy and its aims of reconciling growth, jobs and cohesion.

The other overall aims of the programme are:

- to promote the application of new research methods in the field of work and well-being
- to activate an interdisciplinary and transdisciplinary approach in the field
- to promote international researcher mobility
- to support researcher training
- to co-ordinate scattered research environments and research capacities
- to intensify the flow of information and dissemination of research results among researchers and between researchers and different stakeholder groups (business companies, public organisations, policy-makers, the media and citizens)

The special aims of the programme are described in section 5.

4 THE CONCEPTS OF WORK, WORKING LIFE AND LIFE COURSE

Work, in general terms, may be defined as a purposeful, goal-oriented activity that produces goods and services necessary for the continuity of human life and livelihood. For the individual concerned, work may require discipline and effort to achieve the objectives set, but at the same time it may provide a source of meaning and integrity in everyday life and shape and strengthen the individual's identity. At its best, work not only generates added value, but it is also satisfying and meaningful for the individual concerned.

The concept of work, as defined for the purposes of the research programme, is taken to comprise all kinds of formal work (market work), such as wage work, entrepreneurship and self-employment, as well as informal work, such as unpaid caring and voluntary work. Furthermore, it is also understood as comprising other activities that are crucial to the continuity of society but not normally regarded as "work", such as studying.

The concept of *working life* refers to gainful employment as a sphere of everyday life distinct from other life spheres, such as family life, civic action or personal leisure

time. At the level of working life, the individual employee's and the workplace community's actions are framed and their well-being is influenced by the ways in which work is organised, by management and the work processes, structures and social systems of working life. Important factors in terms of well-being are the sense of trust and confidence between different parties in working life, the rewards of the job, perceptions of the fairness of those rewards and on the individual employee's opportunities to exert influence as well as the opportunity for self-expression.

In today's society of wage labour, the individual's *life course* is typically divided into three stages: 1) schooling and education in childhood and youth, 2) active and continuous participation in the labour market during working age and 3) withdrawal from working life at retirement age. These life stages and the transitions from one stage to the next have been distinguished from one another and institutionalised predominantly in wage labour terms via the welfare state's education, labour and social security and retirement policies. However, the research programme is grounded in the assumption that in the future, there will be more movement over the individual's life-course between different forms of work, and individuals will move between market work, informal work and other forms of "work" (such as education) throughout their life. In research, this will require a broader perspective on the relationship between work, welfare and well-being, on the individual's life course and on the challenges of developing welfare policy.

5 THEMES OF THE RESEARCH PROGRAMME

5.1 The changing relationships between work, livelihood and the life sphere

The individual's life course and employment history involve a number of transitions, such as the shift from youth to adulthood, from school to the labour market, from employment to unemployment, from unemployment to education and back to the labour market, either via education, or otherwise outside the labour market. Other similar transitions occur from working life to family leave, to rehabilitation or retirement (part-time, unemployment, disability and early pensions). Often these transitions also involve shifts and changes in the relationships between and significance of different life spheres (work, family life, friends, education, leisure). Most of the transitions in the individual's life course involve both risks and opportunities, and therefore both social policy and contractual means have been applied in an attempt to regulate and institutionalise them.

In the future it is expected that these kinds of transitions will increase, partly as a result of the increasing diversity of employment relations, longer employment careers, the opportunities offered by the welfare state to withdraw temporarily from market work without risk of loss of income, and the ever-widening range of individual preferences.

The key concern in this thematic area is with the way that relationships between life course, work and welfare have changed and with how these relationships could be organised in a socially, economically and ethically sustainable way.

Other key questions in this theme are:

- How are people's life courses diversifying and what kinds of transitions are occurring in the life courses? Can differences be seen between men and women with regard to these transitions?
- What are the underlying reasons for these life course transitions and the possible risks with respect to the welfare and well-being of citizens? How does people's well-being behaviour change during the transitions?
- What are the possible new models for organising work, other life spheres and welfare?

5.2 The appeal of working life

One of the starting points for this research theme derives from the "Finnish dilemma" of national economy. Wage employment holds little appeal among citizens, who want to withdraw from work and working life before their official retirement age. At the same time, though, the macroeconomic imperative has gathered strength, which requires that citizens should work harder and remain in wage labour longer. The changing content of work is a second starting point. Traditional jobs at the performance level have decreased with the growth of knowledge work and the relocation of production in third countries. A growing proportion of all work is knowledge intensive, which is reflected in the changing requirements of work as well as the demands placed upon people recruited to perform the work. A third factor is that the boundary between work and other life spheres has become increasingly blurred with employment contracts becoming more fragile and diverse.

For reasons of social welfare and cohesion it is important that steps are taken to maintain the appeal of working life and to increase participation in working life for a longer period. This will require development of working life so that it involves more challenge and reward for the individuals concerned.

Key questions in this theme are:

- How can a changing working life maintain an employee's health and well-being?
- How should working life take employee groups of different cultural background, age and functional capacity into consideration? How can we better maintain the working capacity of ageing and disabled people and develop the functional capacity of all people of working age?
- How can management and work cultures be developed in a manner that promotes work motivation and well-being?
- What kind of new solutions can be achieved via intervention studies in work organisations?

5.3 Diversifying of labour

The most important ongoing changes reflecting on the quality and structure of labour are ageing, the growth of multiculturalism and the rising level of education. There is reason to assume that as population growth comes to a halt and reverses, changes in

the supply and demand of labour will play an even more critical role. These factors will also influence the availability and activity of labour in the public and private sectors.

Key questions in this theme are:

- What are the impacts of the amount, structure and diversity of the population on labour, the labour market and welfare policy?
- How can the integration of immigrants to Finland and working life be developed and multicultural working life supported?

5.4 Structural unemployment and the precariate

The major problems in the labour market are a long-term high level of structural unemployment and the continuing increase in atypical employment contracts. Half of those who are structurally unemployed are out of work because there are no jobs in their own field, the other half have never managed to gain access to working life.

Atypical employment contracts have increased, particularly among women. Population ageing, the persistence of structural unemployment and the growth of fixed-term employment are all placing the continuity of the connection between work and welfare under growing pressure. This poses a host of tough challenges to labour and social policy: how can a just distribution of work, income and welfare be guaranteed in the future?

Key questions in this theme are:

- What are the labour and social policy options available to help alleviate long-term unemployment and, on the other hand, the reasons for and consequences of fixed-term employment?
- How should social policy be developed to better respond to the social security and other problems that uncertain fixed-term employment causes for the employee? What kind of labour market model would provide companies with enough flexibility in labour use while ensuring that employees have sufficient security in their lives?

5.5 Well-being, health and work

Well-being and health are important social objectives. At the same time, they are also key factors in attempting to improve labour productivity in a society with an ageing population. Finland has successfully invested in developing safe and healthy working conditions, but perceived job satisfaction and quality of working life have not developed equally favourably in all kinds of work. The number of occupational accidents in Finland is still higher than in the other Nordic countries. Mental health disorders and musculoskeletal disorders are now the most common reasons for awarding disability pension.

In this research programme, the relationship between well-being, health and work will be examined from the vantage point of work: how work and working conditions (ergonomics, exposures) and the psychosocial working environment (work atmosphere, management, division of labour, etc.) affect the well-being of employees, their health and health behaviour. The interplay between well-being, health and work can also be examined from the opposite angle: in terms of how living habits, health

behaviour and exposure-related risk factors impact people's working and functional capacity.

Promoting employees' job motivation and well-being at work as well as encouraging changes in living habits to support working capacity, for example, by means of physical activity will play an important role.

Key questions in this theme are:

- Which working life factors impact the health of employees and how do they affect the various transition periods in working life?
- What connections do health behaviour, occupational health and physical exercise have to well-being at work and labour productivity? The programme will emphasise the impacts of physical exercise in terms of working life and well-being.

5.6 Work as an economic foundation of welfare

In industrial countries, GDP growth is directly coupled with labour productivity growth. On the other hand, GDP growth is vital to the sustainability of the current welfare model that draws upon principles of public responsibility.

The changes caused by globalisation, information technology development and the current demographic trends in production, the economy, work, in the labour force and in the labour market call for an analytical examination of the economic foundations of welfare. The key question is how to maintain and sustain GDP and labour productivity growth as well as the current system for financing the welfare state in a globalising economy in which the role of companies is changing. Furthermore, it is important to explore the legal foundations of industrial relations and how they correspond to the changes that have happened in work and in the labour market.

For the assessment of the economic conditions for welfare, projects are needed that

- 1) generate and assess basic information about the economic foundation of welfare and well-being from different angles at the micro (individual, household, company) and macro (municipal, national, EU) levels;
- 2) assess the long-term sustainability of the public finances and the social responsibility of companies; and
- 3) explore the aims of raising labour productivity and the factors that are key to the development of labour productivity in the short and long term. The key questions in this area are related to promoting the health of employees and the well-being of the workplace community: how do "investments" in health and well-being impact the economies and competitiveness of companies and how does globalisation affect the opportunities of companies to bear social responsibility? These questions are related to the idea of "socially sustainable productivity growth", in which the systematic examination of economic growth and welfare is an important factor. Information from other countries, such as the Netherlands and Denmark, is available concerning questions that are also relevant in Finland.

Other key questions in this theme are:

- What kind of international models exist for reconciling working life and well-being and which of them could be applied in Finland?

- What are the impacts of globalisation on tax competition and risk adjustment in welfare states and on the financing of a welfare state?
- What is the significance of market wage work and basic subsistence to the income of individuals and households?
- What economic and social policy means can ensure the productivity and continuity of service and care-giving professions?

6 IMPLEMENTATION OF THE RESEARCH PROGRAMME

6.1 Research programme funding

The projects selected for the research programme will receive funding for a period of four years. The Board of the Academy of Finland has reserved eight million euros for the research programme. The other domestic backers of the programme are the Ministry of Education and The Finnish Work Environment Fund. The other parties will decide on their level of funding later and fund projects in which the focus and themes match the goals of the funding agency. Each funding agency will use its own procedures and criteria when making funding decisions. Projects backed by different funding agencies will report in accordance with the reporting instructions for each respective agency.

6.2 National funding cooperation

Ministry of Education

The Ministry of Education is involved in the Future of Work and Well-being Research Programme with respect to research on sport sciences.

The Ministry of Education emphasises broad interpretation of the concepts of work and well-being so that the research programme can consider work to be not only wage employment but also voluntary work or study. Furthermore, the Ministry of Education is interested in projects that address well-being from the physical, mental and social perspectives with regard to individuals and the community.

The Ministry of Education is looking for new approaches to well-being in working life and other life courses that are based on cooperation between the public sector, commercial markets and voluntary work.

Interesting research themes with regard to the Ministry of Education include

- significance of physical and mental well-being in the organisation of working life and construction of occupational well-being,
- production and consumption of physical activity and well-being experiences,
- impacts of socio-economic differences on the physical activity and well-being behaviour of the population,
- instruction in physical activity and interventions during life-course transitions (starting school, army, starting a family, retirement), and
- the economics and control mechanisms for physical activity and well-being.

Projects funded by the Ministry of Education should support the objectives of the *Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä – Liikuntatieteellisen tutkimuksen suunta vuoteen 2010* (Research as a means of promoting the capacity and desire for physical activity and motor skills – The direction of physical education research towards 2010) document.

More information about the document on physical activity research is available in Finnish at: www.minedu.fi > Liikunta > Liikuntatieteellinen tutkimus. Inquiries about the document can be directed to Planning Officer Eeva Kaunismaa, tel. +358 91607 7276, email: eeva.kaunismaa@minedu.fi.

The Finnish Work Environment Fund

The Finnish Work Environment Fund finances research that promotes the health, safety, well-being and productivity of work environments and workplace communities. Working life relations and innovations to solve problems and challenges of work and well-being are also part of the Finnish Work Environment Fund's field of operation.

During the letter of intent phase, the applicant only fills in the Academy of Finland application form and its appendices. In the round of full applications, organisations applying to the Finnish Work Environment Fund for funding will submit separate applications to the Fund and the Academy. It is recommended that applicants contact the Fund in the preparation phase for the full application. The applications are first processed in the Academy's evaluation process. The Fund performs its own evaluation and the Fund Board makes its funding decision on applications that have been successful in the Academy evaluation and also submitted an application to the Fund. Projects financed by the fund will participate in the research programme in the same manner as projects funded by the Academy.

Additional information:

www.tsr.fi

Research Liaison Officer Ilkka Tahvanainen

+358 9 6803 3313 or +358 40 564 7578

6.3 International cooperation

The programme strives to promote and support international cooperation. Cooperation can take place in many forms: collaboration between researchers, researcher visits, cooperation between research programmes or networks in different countries, joint seminars or workshops and cooperation between funding agencies.

The Academy is currently negotiating with a British funding organisation concerning international funding cooperation. Information on a possible joint international call for applications planned for the spring of 2007 will be available by 31 January 2007 at www.aka.fi/work.

6.4 Timetable

The application process is divided into two stages. Letters of intent are invited within the Academy's January call for applications (call published 1 December 2006, deadline for submission of applications 31 January 2007). Applicants going through to the

second stage will be invited to submit their full applications in April 2007. On the basis of an international review of the applications, the programme steering group will submit to the sub-committee a proposal in autumn 2007 on projects to be funded. The funding period can start in January 2008 at the earliest and it will run for four years until the end of 2011.

6.5 Programme steering group

The programme steering group is composed of Academy Research Council members, representatives of other funding bodies participating in the programme and expert members. Also other experts may be invited to contribute to the steering group's meetings. The composition of the steering group will be available in January 2007 at www.aka.fi/work.

6.6 Programme coordination

The aim of the programme is to help the research projects involved develop into a coherent and cohesive structure through active exchange of information and collaboration. The leaders of the projects selected to take part will therefore be required to commit themselves to the goals of the programme and to cooperate actively throughout the programme and during the programme evaluation. The responsible leaders of the projects taking part in the programme shall, for example:

- assume responsibility for and report on the scientific progress of the project and the use of funds according to the instructions of the programme manager and relevant funding bodies (including annual reports and final reports);
- see to that the responsible leader and the whole research team attend all meetings, seminar and workshops organised by the programme and facilitate exchange of information and cooperation between the research teams in the programme;
- take part in producing reviews, syntheses and information material around the research programme; and
- actively disseminate information about the programme's progress and results on public and scientific forums.

The programme manager of the research programme seeks in cooperation with the projects involved to promote the implementation of the aims set for the programme. The programme manager coordinates the flow of information, promotes cooperation of researchers between the projects and establishes social and scientific contacts both at home and abroad. Key communication means include joint seminars, workshops, researcher training events and the electronic media.

The Future of Work and Well-being Research Programme is coordinated by the Academy of Finland and Programme Manager Petteri Pietikäinen.

6.7 Final evaluation

The implementation and results of the research programme will be evaluated in 2012. Among the aspects to be considered by an international expert group in the evaluation are:

- Attainment of the programme's objectives
- Added value generated by the programme
- Scientific quality of the programme output
- National and international cooperation
- Researcher training and the advancement of research careers
- Scientific, social and economic impacts of the programme
- Implementation of the research programme (preparation, funding decisions, coordination, role of steering group, programme activities)
- Communications

The research teams receiving funding are required to report on the progress of their projects on an annual basis or in accordance with the steering group's decision, and submit a final report to the Academy of Finland upon the completion of the projects. The reports shall include information on, for example, scientific publications produced as well as theses and doctoral dissertations completed within the programme.

The results of the final evaluation will be published upon completion of the evaluation.

7 APPLICATION PROCEDURE AND PROJECT EVALUATION CRITERIA

The call for applications within the Future of Work and Well-being Research Programme is open to researchers at universities and research institutes. Applications shall be drafted in accordance with the Academy of Finland's general application guidelines (see the Academy's website at www.aka.fi/researchfunding).

7.1 Letters of intent, deadline 31 January 2007

English-language letters of intent shall be drafted via the online services at www.aka.fi/researchfunding no later than 31 January 2007. The application deadline is strict. Applications received after the deadline can only be considered if the delay is due to causes not attributable to the applicant. The applications shall be addressed to the Academy of Finland.

To the letter of intent shall be appended a plan of intent, the curriculum vitae for the responsible leader of no more than four pages in length, and a list of no more than 25 key publications relevant in terms of the project.

If the project involves several partners and the partners conduct their research at different sites, a single consortium application shall be submitted. In the letter of intent round only the consortium leader submits a letter of intent, to which shall be appended:

- plan of intent of the consortium
- curricula vitae for the consortium leader and the responsible leaders of the sub-projects, combined as one document, no more than four pages/researcher

- lists of publications of the consortium leader and the responsible leaders of the sub-projects, combined as one document, in total no more than 25 key publications/researcher

Only the requested appendices are appended to the application. The appendices shall be drafted in accordance with the Academy's guidelines, see www.aka.fi/researchfunding > Application guidelines > Appendices.

Applicants are encouraged to establish multidisciplinary consortia and to network internationally.

The evaluation criteria for plans of intent are how the project ties in with the topic of the research programme, how the programme objectives are to be realised as well as the project proposal's novelty value and applicability.

The maximum length of the plan of intent is four pages (in the case of a consortium application 6 pages). The plan of intent shall be divided into the following sections:

- Name of applicant/Names of consortium members
 - Title of research project
 - Site(s) of research
- 1 Account of why the project is fit to fall within the scope of the research programme and its objectives
 - 2 Background and objectives of the research
 - 3 Description of the research team
 - 4 Most important research methods of the research project
 - 5 Expected results and scientific and social impacts
 - 6 National and international collaboration
 - 7 Timetable for the implementation of the project

7.2 Full applications, deadline 27 April 2007

Projects going through to the second round of application will be selected no later than March 2007. The names of these projects will be posted on the Academy of Finland's website in the last week of March. Applicants will be informed of the Academy's decisions in writing.

The programme steering group may suggest that applicants going through to the second round join forces with other applicants or that they modify their original plans, if it is thought that this might contribute to a more coherent programme structure.

Applicants invited to submit their full applications shall file their applications with the Academy no later than 27 April 2007. Applications shall be drafted via the online services complete with the appendices listed below:

Appendices (in the case of a consortium application only to the application of the consortium leader):

- abstract (no more than 1 page)
- research plan (no more than 12 pages, in the case of a consortium application 15 pages)
- curriculum vitae for the applicant (4 pages)

- list of publications of the applicant (25 key publications)
- statement of an ethical committee or a test animal committee, if necessary
- invitation from a foreign university or research institute, in case the research is conducted abroad

Appendices to the application of the responsible leader of a sub-project of the consortium:

- curriculum vitae for the responsible leader of the sub-project (no more than 4 pages)
- list of publications of the responsible leader of the sub-project (no more than 25 key publications)
- statement of an ethical committee or test animal committee, if necessary
- invitation from a foreign university or research institute (if the research work is conducted abroad)

7.3 Evaluation criteria

The scientific quality of the applications will be reviewed by an international panel of experts. The criteria applied include:

- project compatibility with the research programme
- scientific quality and innovativeness of the research plan
- feasibility of the research plan
- national and international contact network of the applicant/research team/consortium
- researcher training and advancement of the research environment
- competence and expertise of the applicant/research team/consortium, and
- in the case of a consortium application, the added value generated by the consortium.

Research plan

The length of the research plan must be no more than 12 pages (consortia research plans 15 pages). The type size is 12 pt or larger, single-line spacing. The plan shall be structured as follows:

- 1 Name of responsible leader, name of research project, site of research
(in the case of a consortium application: leader of consortium and other senior researchers.
Name of consortium and names of research projects included in consortium with their site of research)
 - Table of contents
- 2 Background
 - background and significance of the research nationally and internationally
 - previous research pertaining to project topic
 - links of project to other research by research team or applicant

3 Objectives

- motivations for how the proposed research ties in with the research programme and its objectives
- research objectives
- hypotheses
(in the case of a consortium application also added value to be generated by consortium cooperation)

4 Implementation

- research methods
- timetable
- ethical issues

5 Researchers and research environment

- members of research team (in the case of a consortium application: of sub-projects), their merits and tasks
- research environment including equipment
- national and international cooperation relevant to project

6 Researcher training and research career

- researcher training including arrangements for instruction and supervision
- doctoral studies within the team headed by the researcher
(in the case of a consortium application: doctoral studies to be completed within research teams)
- promotion of research career and plans for researcher mobility
- promotion of gender equality within project

7 Expected research results

- expected scientific and social impacts
- applicability and feasibility of research results
- publication of research results and dissemination of results to end-users, scientific community and the public

8 Funding of research plan, including the funding applied/to be applied for

- detailed motivation for the funding applied (particularly the item “Other expenses”)

This programme memorandum is available both at the Academy of Finland website at www.aka.fi/work and from the Academy Registrar’s Office.

Postal address of the Registrar's Office:

Academy of Finland

POB 99

00501 Helsinki

Street address:

Vilhonvuorenkatu 6

Tel.: +358 (0)9 7748 8377

Fax: +358 (0)9 7748 8299

Email: kirjaamo@aka.fi

More information

Petteri Pietikäinen, PhD, Docent

Programme Manager

Academy of Finland

Vilhonvuorenkatu 6 (POB 99)

Tel.: +358 (0)9 7748 8205

Fax: +358 (0)9 7748 8388

petteri.pietikainen@aka.fi

SUOMEN AKATEMIA
FINLANDS AKADEMI • ACADEMY OF FINLAND

Vilhonvuorenkatu 6 • PL 99, 00501 Helsinki
Puhelin (09) 774 881 • Faksi (09) 7748 8299
www.aka.fi • keskus@aka.fi